

MILIEUJAARVERSLAG 2023

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Inleiding	2
Hoofdstuk 1: Energietransitie	3
Paragraaf 1.1 Energiecijfers	3
Paragraaf 1.2 Algemene ontwikkelingen energietransitie	4
Paragraaf 1.3 Energiebesparing en –transitie bij bedrijven	7
Paragraaf 1.4 Aardgasvrije wijken	8
Paragraaf 1.5 Energie besparen in woningen	10
Paragraaf 1.6 Indicatoren	11
Hoofdstuk 2: Klimaatbestendige en groene stad	14
Paragraaf 2.1 Activiteiten en resultaten	14
Paragraaf 2.2 Indicatoren	17
Hoofdstuk 3: Bedrijven en circulaire economie	18
Paragraaf 3.1 Bedrijven	18
Paragraaf 3.2 Circulaire stad	24
Paragraaf 3.3 Afval	25
Paragraaf 3.4 Indicatoren	26
Hoofdstuk 4: Vitale en gezonde stad	28
Paragraaf 4.1 Lucht	28
Paragraaf 4.2 Geluid	32
Paragraaf 4.3 Bodem en ondergrond	33
Paragraaf 4.4 Indicatoren	36
Hoofdstuk 5: Duurzame overheid	39
Paragraaf 5.1 Inrichting en beheer openbare ruimte	39
Paragraaf 5.2 Verduurzaming en aardgasvrije gemeentelijke vastgoedportefeuille	41
Paragraaf 5.3 Verduurzaming via samenwerkingsverbanden en netwerken	42
Paragraaf 5.4 Indicator CO2 uitstoot	44
Bijlage 1: Indicatoren uit stadsrekening 2022	46

Inleiding

Het Verdrag van Aarhus stelt dat het verlenen van *toegang tot milieu-informatie* aanwezig bij de overheid niet alleen een passieve toegang dient te zijn (d.i. informatie verstrekken wanneer een burger of milieuvereniging erom vraagt), maar dat de overheid ook aan "actieve" informatieverstrekking moet doen. Dat doen wij sinds 1999 door middel van het opleveren van een Milieujaarsverslag.

De stadsgesprekken die in 2022 gevoerd zijn als opmaat voor het huidige collegeakkoord lieten zien dat de mensen zich zorgen maken over het klimaat en aan de slag willen met verduurzaming van hun woning of bedrijfspand. Als gemeente zijn we verantwoordelijk voor deze opgave in de bebouwde omgeving en vanuit die verantwoordelijkheid hebben we in ons eerste volledige collegejaar 2023 bewoners, bedrijven en organisaties ondersteund om te verduurzamen. Zo zijn we gestart met de voorbereidingen voor het klimaatberaad. Nijmegen doet mee aan een pilot van VNG en ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK). Doel van deze pilot is om gemeenten te ondersteunen om begin 2025 een goed klimaatberaad te organiseren. Ook hebben we verkend welke rol het Bewonerssteunpunt energietransitie kan spelen in de ambitie van de gemeente om samen met inwoners de energietransitie en verduurzaming in de wijken te realiseren en welke ondersteuning vanuit de gemeente hierbij wenselijk is.

In het verlengde hiervan heeft het college van Burgemeester en Wethouders grote ambities - die in samenspraak en -werking met de stad zijn opgesteld - om onze stad mooier, schoner, veiliger, duurzamer, groener en prettiger te maken.

In 2023 heeft Nijmegen zich onder andere gericht op het besparen van energie door de inzet van energiefixers (5310 huishoudens bezocht) en -coaches (1238 bezoeken) en het aanpakken van de netcongestie (krapte op het elektriciteitsnet). Verder zijn de eerste stappen gezet om te komen tot een actualisatie van de Warmtevisie en een Lokale Energie Strategie (LES). Met de LES zorgen we voor samenhang tussen energiebesparing, aardgasvrije warmteoplossingen, schone elektriciteit, CO2-neutrale bedrijvigheid en schone mobiliteit. We hebben een klimaatadaptatiestrategie vastgesteld. In november hebben we de *toolbox natuurinclusief bouwen, leidraad gemeente Nijmegen* vastgesteld waarmee we een van de koplopers zijn in Nederland op het gebied van natuurinclusief bouwen.

Luchtkwaliteit was en blijft een belangrijk thema. Er wordt verder gewerkt en uitvoering gegeven aan het uitvoeringsprogramma luchtkwaliteit. Een mijlpaal in 2023 was de koop van en sluiting van de asfaltcentrale APN aan de Energieweg wat past bij het verbeteren van de leefbaarheid in de stad.

Nieuwe plannen, bovenop de afspraken en het beleid dat er al ligt. Daarvan wordt hier verslag gedaan. Ambitieuze plannen die opgepakt zijn en daarnaast ook de “dagelijkse routine” van vergunningverlening, toezicht, handhaving, subsidies, projecten etc. De opzet van dit milieujaarsverslag sluit aan op het in september 2019 door het College vastgestelde “Uitvoeringsagenda duurzaamheid”.

In het digitale nieuwsblad blad Gruuun van de Nijmeegse milieubeweging werd in het verleden eens verwezen naar dit verslag: *“Wie eens een inzicht wil krijgen in wat de gemeente doet is het milieujaarsverslag leuke lectuur. Geen spannende roman, maar wel goed leesbaar. Met veel concrete voorbeelden”*.

Dat is precies wat we ieder jaar beogen met dit verslag, een zeer uitgebreide feitelijke verslaglegging. Maar niet alleen de ondernomen activiteiten en resultaten van dit jaar worden beschreven, ook monitoren we sinds 2020 de voortgang via een aantal indicatoren die zo nauw als mogelijk aansluiten bij de beleidsdoelen. Een aantal indicatoren is daadwerkelijk al “gevuld” en een aantal is hier opgenomen die we de komende jaren willen gaan volgen.

* In de stadsrekening zijn ook indicatoren opgenomen (zie bijlage). De indicatoren uit de Stadsrekening en dit Milieujaarsverslag zijn hetzelfde dan wel aanvullend op elkaar.

Hoofdstuk 1: Energietransitie

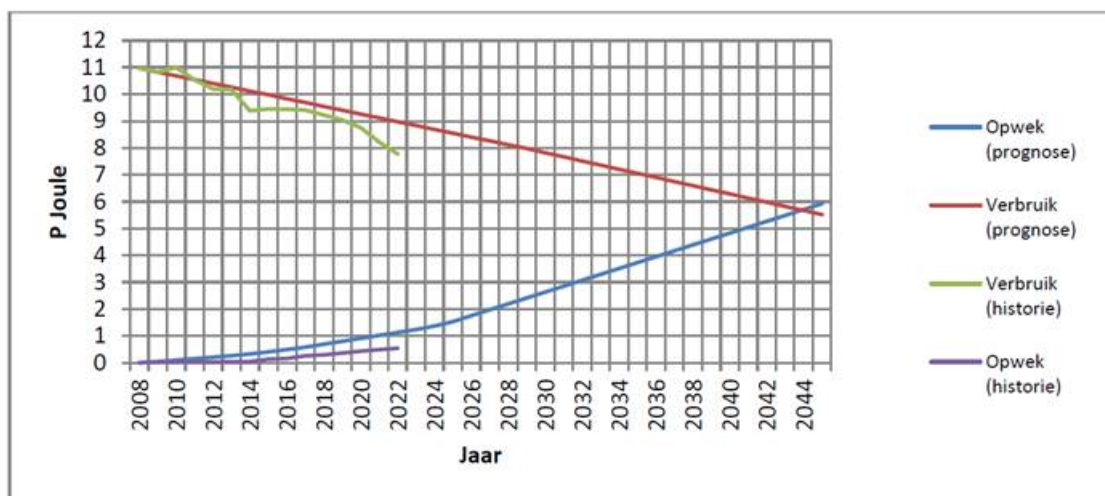
Bestuurlijke producten: vastgestelde college- en raadsbesluiten.

- Rolneming gemeente in publiek integraal warmtebedrijf Dukenburg (gemeenteraad, 20-12-2023)
- Participatie- en communicatieplan warmtenet Zwanenveld en Lankforst-Noord (college, 19-12-2023)
- Subsidieregeling 'Doe-het-zelf isolatie maatregelen woningen Nijmegen' (college, 19-12-2023)
- Verlengen aanpak energiearmoede door energiefixers, energiecoaches en doe-hetzelfcoaches (college, 12-12-2023)
- Plan van aanpak Lokale Energie Strategie (college, 05-12-2023)
- Voortgang Energietransitie Nijmegen nr. 6 (college, 28-11-2023)
- Wijzigingsbesluit van de Uitvoeringsregeling Aanjaagfonds energietransitie Nijmegen voor bedrijven en burgerinitiatieven (college, 21-11-2023)
- Wijzigingsbesluit 'Uitvoeringsregeling aanjaagfonds energietransitie (college, 21-11-2023)
- Richtlijnen en participatie plaatsing middenspanningsruimtes (college, 07-11-2023)
- Vragen art. 39 GroenLinks over netcongestie (college, 07-11-2023)
- Natuurvriendelijk isoleren particuliere woningeigenaren (college, 31-10-2023)
- Energie aan zet 2022, Energiemonitoring gebouwde omgeving 2008-2022 (college, 05-09-2023)
- Reactie initiatiefvoorstel Nijmeegse Klimaatbegroting (college, 29-08-2023)
- Subsidieregeling ondersteuning energiebesparing ondernemingen 2023 (04-07-2023)
- BES Draagvlakmeting (college, 20-06-2023)
- Participatie en communicatie warmtenet Dukenburg (college, 12-06-2023)
- Voortgangsbrieven warmtenet Dukenburg (college, 06-06-2023)
- Verlengen aanpak energiearmoede energiefixers en –coaches (college, 09-05-2023)
- Aangaan intentieovereenkomst 'Project warmte voor Dukenburg' (college, 28-03-2023)
- Vaststelling definitieve notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voorafgaan aan de milieueffectrapportage (planMER) RES (college, 28-03-2023)
- Afronding verkenningsfase proeftuin aardgasvrije wijk Dukenburg (gemeenteraad, 08-03-2023)
- Gegevens business-case warmtenet Dukenburg (gemeenteraad, 08-03-2023)
- Geheimhouding business-case warmtenet Dukenburg (gemeenteraad, 08-03-2023)
- Start de Tarnoc Pilot (gemeenteraad, 08-03-2023)
- Voortgangsbrief energietransitie 5 (college, 28-02-2023)
- Programma Energie besparen (gemeenteraad, 01-02-2023)
- Oprichting Regionaal Expertisecentrum Energie (REE) (college, 31-01-2023)

Paragraaf 1.1 Energiecijfers

De lange termijn doelstelling van de gemeente Nijmegen is om in 2045 energieneutraal te zijn. Het kabinet heeft de landelijke klimaatdoelen eind april 2023 aangescherpt. Om uiterlijk in 2050 klimaatneutraal te zijn, wil het rijk voor 2030 tenminste 55% CO₂-reductie behalen. Om dit doel zeker te halen, richt het kabinet het beleid op 60%-reductie in 2030. De energie neutrale stad wordt bereikt door 50% besparen op gas en elektriciteit en 50% duurzame opwek van warmte en elektriciteit. In de onderstaande figuur is het scenario '2045-Max' in een grafiek weergegeven waarin het energieverbruik en –opwek per jaar is af te lezen. De rode lijn geeft het energieverbruik in een bepaald jaar weer, de blauwe de hoeveelheid duurzame opwek. In 2045 kruisen deze lijnen elkaar en wordt er evenveel duurzaam opgewekt als er energie wordt verbruikt. In dezelfde figuur is af te lezen hoe het daadwerkelijk energieverbruik (groene lijn) en –opwek (paarse lijn) in de voorafgaande jaren 2008 t/m 2022 is verlopen.

Figuur 19: Gepland verloop energie verbruik en duurzame opwek scenario 2045-max en het daadwerkelijk verloop in de periode 2008-2022

Uit de figuur is het volgende op te maken:

- Het energieverbruik (historie) vertoont grote fluctuaties;
- Het energieverbruik (historie) volgt eerst de doelstellingslijn en duikt daarna onder de doelstellingslijn;
- Er wordt minder energie verbruikt dan verwacht;
- De energieopwek (historie) vertoont een min of meer gelijkmatige opwaartse trend zonder grote fluctuaties.
- De energieopwek (historie) ligt onder de doelstellingslijn; er wordt minder duurzame energie opgewekt dan beoogd.

De grote fluctuaties in het energieverbruik zijn het gevolg van eenmalige grote gebeurtenissen in een bepaald jaar. Zo veroorzaakt de snelle sloop van een aantal bedrijfsgebouwen in het Waalfront een forse verlaging in het energieverbruik dat jaar. Daarnaast heeft een aantal bedrijven in een bepaald jaar hun productie gewijzigd (NXP) of zijn gestopt. De grote fluctuaties van het energieverbruik zijn dus niet het gevolg van het vergaand isoleren van gebouwen of het verbeteren van productieprocessen. Door gebeurtenissen komt het daadwerkelijke energieverbruik sneller onder de doelstellingslijn. De recente sterke daling is voor een belangrijk deel het gevolg van de hoge gasprijzen.

De curve van de energie opwek vertoont minder grote fluctuaties, omdat er minder grote duurzame projecten zijn die de opwek in een keer sterk verhogen. Wel is in 2014/2016 een kleine stijging te herkennen wat te relateren is aan de plaatsing van windturbines in het noorden van Nijmegen en de aansluiting van het warmtenet op de ARN. De doelstelling van de energie opwek ligt onder de doelstellingslijn. De omvangrijke zonneweide langs de A73 is in het jaar 2023 in productie gegaan met een duurzame opwek van ca. 0,1 PJ per jaar (1 % van het totale energieverbruik).

Het “tekort” aan duurzame opwek in 2022 wordt gecompenseerd met het “overschot” aan besparing in 2022. Daarmee wordt per saldo de energiedoelstelling 2022 behaald.

Paragraaf 1.2 Algemene ontwikkelingen energietransitie

Lokale Energie Strategie (LES)

De gemeenteraad van Nijmegen heeft diverse visies en programma’s vastgesteld die er voor moeten zorgen dat Nijmegen energieneutraal wordt: op lokaal niveau de Warmtevisie (2018), die in 2024 wordt geactualiseerd, en het Programma Energie besparen (2023). In regionaal verband hebben we de Regionale Energie Strategie voor grootschalige opwek met zon en wind. De nog vast te stellen Lokale Energie Strategie (LES) 2024-2030 is een paraplu

over deze programma's heen. De LES sluit aan op de Duurzaamheidsagenda (2019) en beschouwen we tevens als actualisatie van de Routekaart Power2Nijmegen (2013). Op 5 december 2023 is het plan van aanpak door het college vastgesteld en ter informatie naar de gemeenteraad gestuurd. De LES wordt medio 2024 aan de gemeenteraad aangeboden ter vaststelling.

Meer dan ooit is duidelijk dat we het energiesysteem van de toekomst in samenhang moeten ontwikkelen. Dit betekent onder meer dat we de gevolgen van de mobiliteitstransitie voor de energievraag (elektriciteit, waterstof) en verduurzaming van bedrijventerreinen betrekken bij de LES. Ook gaan we CO₂-doelen stellen voor alle sectoren (gebouwde omgeving, bedrijven, mobiliteit, elektriciteit), in aansluiting op het nationale klimaatakkoord. De LES vormt een bouwsteen voor de actualisatie van de Omgevingsvisie, zodat de ruimtelijke implicaties van het nieuwe energiesysteem kunnen worden betrokken bij de integrale afweging in het kader van de Omgevingsvisie.

Met de LES zorgen we voor samenhang tussen energiebesparing, aardgasvrije warmteoplossingen, schone elektriciteit, CO₂-neutrale bedrijvigheid en schone mobiliteit. We brengen in beeld of we op schema liggen met onze energiedoelen. En we voegen (tussentijdse) CO₂-doelen toe aan onze ambities. Ook nemen we in de LES een routekaart op voor het aansluiten van de vraag op het aanbod van schone energie.

Regionale Energie Strategie (RES)

Rond duurzame opwek geeft de RES op regionaal niveau vorm aan het klimaatakkoord. In juli 2023 is het plan-milieueffectrapport (planMER) over RES 1.0 aangeboden aan de gemeenteraad. Het planMER geeft de milieu- en natuureffecten objectief weer. Op 2 november 2023 heeft de Groene Metropool Regio het advies van de Commissie MER over de planMER ontvangen. De volgende stap is dat de gevolgen van de planMER per gemeente met een maatwerkproces in beeld worden gebracht en doorgevoerd in de RES 2.0. Op regionaal niveau zijn er al stappen gezet om te komen tot een RES 2.0.

De opwekprojecten die in RES 1.0 voor Nijmegen waren opgenomen, zijn inmiddels gerealiseerd. Dat zijn de wind- en zonneparken ten noorden van De Grift bij de A15, op het ENGIE-terrein en het zonnepark langs de A73.

Wet collectieve warmte (Wcw)

Voor warmtenetten is er sinds 2014 de Warmtewet ter bescherming van gebruikers. Om de regierol van gemeenten in de levering van warmte te kunnen organiseren en de marktordening anders in te delen, is gewerkt aan een vervangende wet: de Wet collectieve warmte (Wcw). De concept Wcw van juni 2023 geeft richting aan de rol die gemeenten in het publiek integraal warmtebedrijf kunnen of moeten nemen. Inmiddels is ook de concept Wcw op 10 oktober 2023 vastgesteld in de Ministerraad en daarna voor advies naar de Raad van State gestuurd. Het is nog onbekend wanneer het aangeboden wordt aan de Tweede en Eerste Kamer.

Netcongestie

Zowel op het hoogspanningsnet (beheerd door TenneT) als op de lagere spanningsnetten (in Nijmegen beheerd door Liander) is er krapte op het elektriciteitsnet: netcongestie. In 2023 is verdergaand inzicht gekomen in de ernst hiervan en is de samenwerking verder opgepakt hoe met netcongestie om te gaan.

In 2023 startte de gemeente de aanpak met Liander om de netinfrastructuur voor elektriciteit in de wijken te versterken. Als gemeente hebben we hiervoor richtlijnen opgesteld voor het bijplaatsen van middenspanningsruimten (trafostations). Op 7 november heeft de gemeenteraad hierover een informatiebrief ontvangen.

Op 18 oktober 2023 maakte TenneT de resultaten bekend van het congestieonderzoek in Gelderland, Flevoland en Utrecht. In november hebben we de gemeenteraad hierover geïnformeerd via de beantwoording van de raadvragen van GroenLinks over netcongestie. In Gelderland blijkt geen extra stroomcapaciteit beschikbaar voor nieuwe aanvragen voor grootverbruikers vanaf 17 november 2022 en dat zal zo blijven tot 2029. Slimme oplossingen zijn nodig om het bestaande stroomnet zo goed mogelijk te benutten. Hierover is het contact met medeoverheden,

netbeheerders en marktpartijen geïntensiveerd, bijvoorbeeld om te komen tot een ‘smart energy hub’ op bedrijventerrein TPN-West.

Daarnaast is de conclusie van het TenneT-onderzoek dat - zonder stevige maatregelen - vanaf 2026 niet alle kleinverbruikambities uitgevoerd kunnen worden door tekorten in het netwerk van TenneT. De woningbouwprogrammering in de periode vóór 2030 komt daarmee in het gedrang. Om zonnig te kunnen prioriteren vindt binnen de gemeente en regiobreed een inventarisatie plaats van te verwachten groei van de stroomvraag vanuit nieuwbouwprojecten. Liander verkent daarbij, tot in het voorjaar van 2024, wat de conclusies van het TenneT-onderzoek specifiek voor (regio) Nijmegen betekenen, wat betreft ruimte voor nieuwbouwaansluitingen tot 2030 per onderstation (de schakel met het hoogspanningsnet).

Binnen de gemeente is de voorbereiding gestart van een Masterplan Netcongestie voor de korte termijn, mede op basis van de inzichten van Liander. Prioritering op de lange(re) termijn komt aan bod in de LES. Afspraken over de samenwerking tussen gemeente en Liander zijn eind 2023 vastgelegd in een intentieovereenkomst. Ondertekening vond plaats na de jaarwisseling.

Bewonersparticipatie

Op meerdere manieren zoeken we de samenwerking met of inbreng van de bewoners van onze stad wat betreft het onderwerp energietransitie.

Klimaatberaad

De voorbereidingen voor het klimaatberaad zijn gestart. Nijmegen doet mee aan een pilot van VNG en ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK). Doel van deze pilot is om gemeenten te ondersteunen om begin 2025 een goed klimaatberaad te organiseren.

Bewonerssteunpunt energietransitie

In Nijmegen zijn meerdere bewonersinitiatieven ontstaan of in oprichting. Deze initiatieven hebben samen de vereniging ‘Bewonerssteunpunt energietransitie’ (verder te noemen: Bewonerssteunpunt) opgericht. Zij stellen zichzelf twee doelen. Als eerste het ondersteunen en aanzetten van (nieuwe) bewonersinitiatieven op dit gebied. Daarnaast vinden zij het belangrijk om als vereniging van bewoners mee te kunnen denken bij de ontwikkelingen op het gebied van de energietransitie.

In 2023 is verkend welke rol het Bewonerssteunpunt kan spelen in de ambitie van de gemeente om samen met inwoners de energietransitie en verduurzaming in de wijken te realiseren en welke ondersteuning vanuit de gemeente hierbij wenselijk is.

Aanjaagfonds energietransitie - Bewonersplannen

Om bewonersinitiatieven te stimuleren stappen te zetten richting verduurzaming is de ‘Uitvoeringsregeling aanjaagfonds energietransitie’ in 2020 vastgesteld. Bewonersinitiatieven kunnen maximaal €5.000 euro per keer aanvragen. In 2023 zijn er 3 toekenningen van totaal €11.470,- gedaan. Vanwege de geringe animo heeft op 21 november het college een wijzigingsbesluit aangenomen, bewonersinitiatieven moeten voortaan uit minimaal 5 in plaats van 10 huishoudens bestaan, dit om de drempel voor met name startende initiatieven te verlagen. Deze maatregel is aanvullend op de opdracht die aan het Bewonerssteunpunt verstrekt zal worden.

Toekomstbestendig wonen lening

Met behulp van de lening kunnen woningeigenaren hun woning toekomstbestendig maken met maatregelen, zoals verduurzaming, asbest verwijderen, levensloopbestendig maken of funderingswerkzaamheden. De leningen hebben een minimum van €2.500,- en een maximum hangt af van de lening vorm. In 2023 zijn er 327 leningen uitgekeerd.

Particulieren Energiebespaarlening

Via het Nationaal Warmtefonds kun je een Energiebespaarlening aanvragen. Dit is een lening waarmee eigenaars-bewoners energiebesparende investeringen voor hun eigen woning kunnen financieren. Je kunt minimaal € 1.000 en maximaal € 71.000 lenen. In 2023 zijn er 100 leningen in Nijmegen uitgekeerd.

VvE Energiebespaarlening

Sinds 1 december 2022 is ook voor VvE's tot acht appartementen de VvE Energiebespaarlening beschikbaar. De VvE sluit een lening af zodat energiebesparende maatregelen kunnen worden uitgevoerd. Voor een VvE Energiebespaarlening kan € 34.000,- worden gefinancierd per appartementsrecht. In 2023 is er 1 lening in Nijmegen uitgekeerd.

Energieafspraken woningcorporaties

De Samenwerkingsagenda Wonen 2021-2025 blijft leidend. Dit zijn de meerjarige prestatieafspraken tussen corporaties, huurders en gemeente. Deze agenda laat zien waaraan deze partijen opgedragen samenwerken. Het gaat om de samenhangende opgaven op het terrein van de volkshuisvesting. Een van deze opgaven betreft de verduurzaming van de sociale huurvoorraad. In de agenda zijn de doelen van de Warmtevisie en het Programma Aardgasvrije Wijken overgenomen. Er zijn in 2023 prestatieafspraken gemaakt om meer met elkaar in gesprek te gaan over verduurzaming en energie-armoede.

Gemeente en corporaties stemmen plannen en investeringsagenda's op elkaar af door concrete informatie te delen over beoogde warmte-oplossingen per wijk, straat of complex en de daarbij behorende investeringen en exploitaties. Gedurende de looptijd van de Samenwerkingsagenda Wonen gebeurt dat in ieder geval voor Dukenburg, Hengstdal en Bottendaal. Paragraaf 1.4 gaat onder andere in op de voortgang van deze wijken.

In de Samenwerkingsagenda zijn verder voorwaarden opgenomen waarbinnen verkoop van sociale huurwoningen mag plaatsvinden. Eén van de afspraken is dat corporaties de verkoop van woningen met een niet-groen label minimaliseren. Hierdoor houden corporaties regie om duurzaamheidsingrepen in bestaand vastgoed te kunnen doen. Inmiddels heeft in 2023 slechts 3% van de sociale voorraad nog een slecht energielabel (E/F/G).

Paragraaf 1.3 Energiebesparing en –transitie bij bedrijven

In Nijmegen wordt bijna driekwart van alle elektriciteit en bijna de helft van al het gas verbruikt door bedrijven. Dit betekent dat er veel winst valt te behalen bij het ondersteunen en faciliteren van de verduurzaming van bedrijven.

Duurzame energieproductie

Ook voor bedrijven speelt de netcongestieproblematiek bij het verduurzamen van hun bedrijfsgebouwen en processen. Er zijn bedrijven die willen uitbreiden en verduurzamen, maar dat nu niet kunnen. Of al verduurzaamd hebben en nu het overschot aan opgewekte zonnestroom niet kunnen terugleveren aan het net. Ondernemers met (uitgevoerde) plannen voor laadfaciliteiten voor bestelauto's en vrachtwagens kunnen nog niet worden aangesloten. Met de bedrijvenverenigingen TPN-West, Bijsterhuizen en de provincie is een bijeenkomst georganiseerd voor (logistieke) bedrijven. Hierin zijn zij geïnformeerd over laadinfrastructuur en wat de invoering van 3 zero-emissiezones in Nijmegen vanaf 2025 voor hen betekent.

Green Deal TPN-West

Gezien de problemen met netcongestie, de gewenste verduurzaming en het in potentie grote economische belang wordt er gewerkt aan de ontwikkeling van een Smart Energy Hubs (SEH) op TPN-West. Dit past geheel in de Green Deal overeenkomst van TPN-West die in januari 2023 door overheden en bedrijfsleven gezamenlijk is ondertekend. De SEH-TPN-West is één van de 10 pilots uit het smart-living-lab project dat vanuit OostNL wordt getrokken. Op en rond de locatie Handelsweg is nu een breed onderzoek gaande naar de mogelijkheden voor een SEH. HAN heeft in

opdracht van gemeente Nijmegen onderzocht hoe het plaatsen van pv-panelen een bijdrage kan leveren aan een SEH.

Energiecontroles

Vanuit het Activiteitenbesluit milieubeheer hebben bedrijven en instellingen de verplichting om alle energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder uit te voeren, als het energiegebruik boven een bepaalde grens uitkomt. Om te controleren of de regelgeving voor besparing van energie wordt nageleefd worden door de ODRN zogenaamde Erkende Maatregelenlijst energiebesparing (EML)-controles uitgevoerd. Bij zo'n controle wordt onderzocht in hoeverre een bedrijf (of instelling) de verplichte energiebesparende maatregelen heeft genomen. Als blijkt dat een bedrijf de verplichte maatregelen niet heeft genomen wordt het handhavingstraject ingezet.

De ODRN heeft in overleg met de provincie en de andere Gelderse Omgevingsdiensten in 2023 een inschatting gemaakt van het aantal bedrijven en instellingen dat onder de EML-verplichting valt. Bij de uitvoering blijkt echter dat veel bedrijven toch niet onder de EML verplichting vallen. Dit komt meestal doordat ze een te laag energieverbruik hebben. Dat betekent dat we het grootste gedeelte van de energiebesparingsplichtige bedrijven al gecontroleerd hebben. Inclusief de energiecontroles bij vergunningplichtige bedrijven, zijn er tot en met 2023 in totaal bijna 600 energiecontroles uitgevoerd. In 2024 proberen we zoveel mogelijk resterende bedrijven te controleren, maar het is voorlopig nog niet mogelijk om 100% van de doelgroep in beeld te krijgen. Daarvoor zijn we afhankelijk van de energiegegevens van de netbeheerder, die nog niet beschikbaar zijn.

Het ministerie van EZK heeft aangegeven dat er volgend jaar een wetswijziging komt die het mogelijk maakt om energiegebruik bij de netbeheerder op te vragen. Het is mogelijk dat er dan nieuwe bedrijven in beeld komen. Dit zullen er waarschijnlijk niet veel zijn. Nadat bedrijven aantoonbaar aan de EML verplichting hebben voldaan, wordt toezicht gehouden via de reguliere milieucontroles.

Energielabel C-verplichting

Er zijn 408 potentiële kantoorpanden met een energielabel C-verplichting. Voor het toezicht hierop is een meerjarenplanning gemaakt waarbij de grootste kantoorpanden het eerste worden gecontroleerd. In 2023 zijn 110 panden gecontroleerd waarvan 70 panden voldoen aan de label C-verplichting en 72 bij nader inzien niet hoeven te voldoen aan de verplichting, omdat ze bijvoorbeeld te klein zijn. 18 panden zijn nog in transitie naar energielabel C. Dit betekent dat minstens 69% van het totale kantooroppervlak in de gemeente Nijmegen voldoet aan energielabel C-verplichting.

Regionaal Energie Expertiseteam (REE) & Power2Nijmegen

Binnen de Groene Metropoolregio (GMR) is het Regionaal Energie Expertiseteam (REE) in juli 2023 opgericht. Via het REE kunnen Nijmeegse bedrijven een subsidie van €1000 aanvragen voor het verkrijgen van een energieadvies of het nemen van energiemaatregelen. Ze dienen hierbij een eigen bijdrage van €500,- in te leggen. De subsidieregeling is vastgesteld in de zomer van 2023.

In het kader van de subsidie 'Aanjaagfonds energietransitie' voor bedrijven heeft het team van Power2Nijmegen 7 adviesgesprekken gevoerd met bedrijven en organisaties. Aan 2 projecten hebben we subsidie verleend.

Paragraaf 1.4 Aardgasvrije wijken

Actualisatie Warmtevisie

Wij hebben aan onderzoeksbureau Berenschot gevraagd om als opmaat naar de actualisatie van de Warmtevisie de eerder gemaakte keuzes in de warmtetransitie en de uitgevoerde verkenning naar een gemeentelijke warmtebedrijf te voorzien van een expertreview en te kijken welke keuzes aan herziening toe zijn. Berenschot concludeert dat de gemeentelijke warmtestrategie, visie en koers helder zijn geformuleerd en een stevige basis kennen met onze Warmtevisie (2018) en duurzame bronnen- en warmtenetstrategie (2019). Wel is een actualisatie van de Warmtevisie nodig door nieuwe inzichten, prijsontwikkelingen en nieuwe wet- en regelgeving. Samen met alle stakeholders in

de stad zorgen we voor een gedragen en geactualiseerde Warmtevisie die ook klaar is voor de Omgevingswet. De geactualiseerde Warmtevisie wordt medio 2024 ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden.

Duurzame energieproductie

Aardwarmte

Uit het recente potentieonderzoek geothermie dat in opdracht van de provincie Gelderland is uitgevoerd, blijkt dat er in de ondiepere aardlagen tot maximaal 1,2 km diepte mogelijk potentie voor geothermie aanwezig is. Als opvolging op dit onderzoek werken sinds het 2^e kwartaal van 2023 de gemeente Lingewaard, Overbetuwe, Arnhem en Nijmegen (LOAN) samen om de geothermiepotentie in die aardlagen nader te onderzoeken.

Dukenburg

De verkenning aardgasvrij Dukenburg is begin 2023 afgerond. Hieruit volgt onder meer dat een warmtenet vanaf de ARN de beste aardgasvrije oplossing is voor Dukenburg. Dukenburg is één van de startgebieden om van het aardgas af te gaan met als startpunt de wijken Zwanenveld en Lankforst-Noord vanwege de sociale, ruimtelijke en technische kenmerken. Op 20 december 2023 heeft de raad een besluit genomen over de rolneming van de gemeente in het nog op te richten publiek integraal warmtebedrijf. Hiervoor starten we samen met het Gelders Warmte Infrabedrijf (GWIB) een verkenning naar andere (semi) publieke mede-aandeelhouders, of als dit animo ontbreekt starten we een marktconsultatie. Verder is het participatie- en communicatieplan met betrokken partijen opgesteld.

Hengstdal

In de proeftuin zijn wij bezig met betrokken partijen om te onderzoeken of circa 500 woningen van de Bomenbuurt-Oost met een Buurt Energie Systeem (BES) verwarmd kunnen gaan worden. De bewoners in de Bomenbuurt-Oost zijn middels bijeenkomsten, nieuwsbrieven betrokken bij dit project. In het kader van de draagvlakmeting zijn ook keukentafelgesprekken gevoerd met inwoners. Uiteindelijk is de draagvlakmeting voortijdig beëindigd in verband met het ontbreken van voldoende draagvlak. Het project is on-hold gezet en wordt geëvalueerd.

Stationsgebied

Uit onderzoek is gebleken dat vanuit de gecombineerde opgave ontwikkeling Stationsgebied en warmtetransitie van de stad, rekening houdend met beperkingen van het elektriciteitsnet en ruimte in de ondergrond, de meest passende energiestructuur voor Stationsgebied een collectieve oplossing met een warmtenet met warmtebron ARN is. In die oplossing wordt Warmte Koude Opslag (WKO) daarnaast maximaal ingezet om koude te leveren aan de nieuwbouw. Dit kan met een zogenaamd hybride systeem. De collectieve oplossing kan ook de warmtevraag in de bestaande bouw aardgasvrij verwarmen. Ook onderzoeken we welke rol de gemeente op kan pakken in of voor een warmtenet in dit gebied.

Winkelsteeg

Er is onderzoek gedaan naar een 'warmte- en koudestrategie Winkelsteeg'. De conclusie is dat op dit moment aan ontwikkelaars wordt meegegeven waar mogelijk in te zetten op gebruik van WKO. Het is nog onzeker of de ondergrond voldoende geschikt is voor de totale capaciteitsvraag. Om hier meer duidelijkheid over te krijgen, zijn eind 2023 twee proefboringen in het gebied uitgevoerd. De resultaten volgen begin 2024 en worden gebruikt om de warmte- en koudestrategie verder uit te werken. Op basis van de resultaten van die proefboringen bekijken we of WKO nog steeds de voorkeurs warmtevoorziening voor het gebied is.

Bottendaal

In Bottendaal is een bewonersinitiatief actief dat zich richt op de energietransitie. Deze bewonersgroep, BottendaalGroen!, wil het verduurzamen van woningen collectief oppakken. Zij bieden ondersteuning aan en delen kennis met hun wijkgenoten, bijvoorbeeld via informatieavonden, zij richten zich ook breder op verduurzaming/vergroening in de wijk. Een aantal bewoners van het Dobbelmancomplex onderzoekt of zij hun woningen gezamenlijk kunnen verduurzamen. Het blijkt lastig om één alternatieve warmteoplossing te vinden

vanwege verschillende factoren. Op dit moment zoeken de verschillende VvE's naar oplossingen voor hun eigen complexen. Ook kijken de eigenaren van de grondgebondenwoningen naar mogelijke opties.

Samen met de bewoners en andere stakeholders wordt een voortgangsrapportage opgesteld, waarin de ervaringen en de geleerde lessen naar aanleiding van het opstellen en uitvoeren van het wijkwarmteplan worden beschreven. Deze rapportage is naar verwachting in eerste kwartaal 2024 afgerond.

Paragraaf 1.5 Energie besparen in woningen

Programma Energie Besparen

Op 1 februari 2023 is het raadsvoorstel het Programma Energie Besparen Woningen door de gemeenteraad vastgesteld. In dit programma wordt de aanpak en strategie beschreven waarmee we de komende jaren onze inwoners gaan ondersteunen bij het besparen van energie. De in dit programma aangegeven strategie gaat uit van een looptijd tot en met 2030 aansluitend aan de looptijd van het Nationaal Isolatieprogramma. Duurzame alternatieven voor het verwarmen van woningen zijn schaars en lage temperatuurverwarming speelt hierbij een belangrijke rol. Door energie te besparen wordt de vraag naar warmte verminderd en de aansluiting op duurzame warmte mogelijk gemaakt. De belangrijkste maatregel voor het besparen van energie is het (na-) isoleren van woningen. Dit is ook een essentiële stap in het aardgasvrij maken van de stad omdat het daardoor mogelijk wordt de woning met een lagere temperatuur te verwarmen.

Energieloket Nijmegen

Het Energieloket is de plek waar inwoners geholpen worden om duurzamer te wonen, hun woning te verbeteren, maatregelen te nemen en hernieuwbare energie op te wekken. Het Energieloket vormt een belangrijke brug tussen het gemeentelijke energiebeleid en de eindgebruiker. Het vertaalt de ambitie van de gemeente naar praktische omstandigheden in de leefomgeving van de inwoners en helpt met de realisatie.

Het Energieloket ontving in 2023 per maand gemiddeld 80 bezoekers, die informatie en advies vragen, inclusief terugkerende klanten die steeds verder in de klantreis vorderen. Dit komt doordat thema's als klimaatverandering, energiebesparing, energiearmoede, alternatieve warmtebronnen en onzekere energieprijzen hoog op de agenda staan. Met de regionale gemeenten loopt de samenwerkingsovereenkomst door en de provincie Gelderland ondersteunt de regionale aanpak van de gemeente Nijmegen met het netwerk van energieloketten zowel inhoudelijk als financieel met een subsidie voor de deelnemende gemeenten.

Aanpak Energifixers- en coaches

Het doel is om door extra inspanningen op korte termijn kwetsbare inwoners te helpen zo snel mogelijk te besparen op de energierekening. Dit doen we door hen een huisbezoek van een energiefixer en/of een energiecoach aan te bieden. Deze coaches en fixers geven advies over energie besparen en brengen kleine maatregelen aan. In 2023 zijn 5310 huishoudens door een energiefixer bezocht en 1238 door een energiecoach. Dit aanbod wordt enthousiast ontvangen. Mensen waarderen het dat kleine isolatiemaatregelen direct aangebracht worden en waarderen ook het sociale contact met de fixers en coaches. Deze aanpak is verlengd tot en met 2024.

Subsidieregeling 'Doe-het-zelf isolatie maatregelen woningen Nijmegen'

Na akkoord van het college is op 22 december 2023 de subsidieregeling 'Doe-het-zelf' van start gegaan en deze loopt tot en met 2025. Door middel van verstrekking van een kadokaartcode wordt een subsidie verleend tot maximaal €1500,- bij het gebruik van bio-based isolatiemateriaal en €1000,- voor niet bio-based. Naast deze subsidie wordt praktische uitleg en advies aangeboden. Met deze subsidieregeling wil de gemeente stimuleren dat particuliere huiseigenaren van bestaande woningen energiebesparende maatregelen treffen door het zelf isoleren van de eigen woning.

Energiezuinig witgoed

Via de bijzondere bijstand kunnen huishoudens vanaf mei 2023 een vergoeding krijgen voor de aanschaf van energiezuinig witgoed. Hiervan hebben 615 huishoudens gebruik gemaakt.

Natuurinclusief isoleren

Binnen de deelopgave besparen is isoleren een belangrijk onderdeel. Omdat we isoleren, maar ook de bescherming van diersoorten belangrijk vinden, zijn we samen met de Groene Metropoolregio (GMR) op zoek naar oplossingen om isoleren te stimuleren en dieren te beschermen. Hierover zijn we met de provincie Gelderland in gesprek, omdat de provincie bevoegd gezag is voor de Wet natuurbescherming. Isoleren waarbij rekening wordt gehouden met diersoorten, heet natuur- of diervriendelijk isoleren. Hierover hebben we de gemeenteraad in december 2023 geïnformeerd.

Paragraaf 1.6 Indicatoren

Energie

Indicator: percentage energieverbruik t.o.v. 2008

Definitie: De hoeveelheid energie die is verbruikt door bedrijven en huishoudens

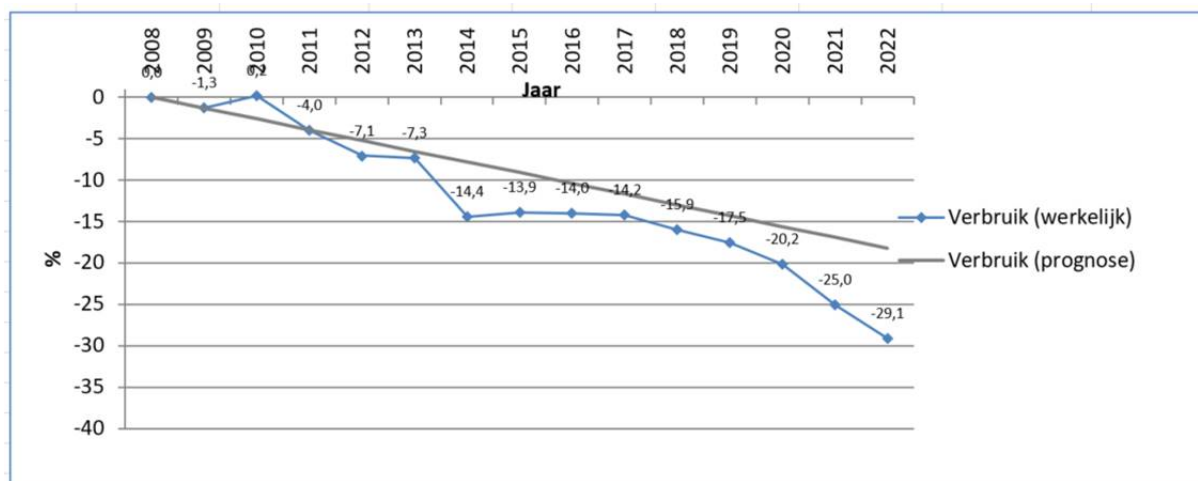
Streven: 50% in 2045 ten opzichte van 2008

Draagt bij aan: Energieneutraal in 2045

Brongegevens: Liander en/of CBS

Toelichting: Het streven is vastgelegd in Collegevoorstel Duurzaamheid in uitvoering, 2/12/2013, reg.nr. 13.0014859)

In 2022 bedraagt de totale energiebesparing 29,1% terwijl de prognose 18,2% was. De energiebesparing loopt dus 10,9% voor op de prognose.

Indicator: percentage hernieuwbare energie t.o.v. 2008

Definitie: Energie afkomstig van natuurlijke bronnen die constant worden aangevuld, zoals uit wind, zon en geothermie. Dus niet uit fossiele energie en kernenergie.

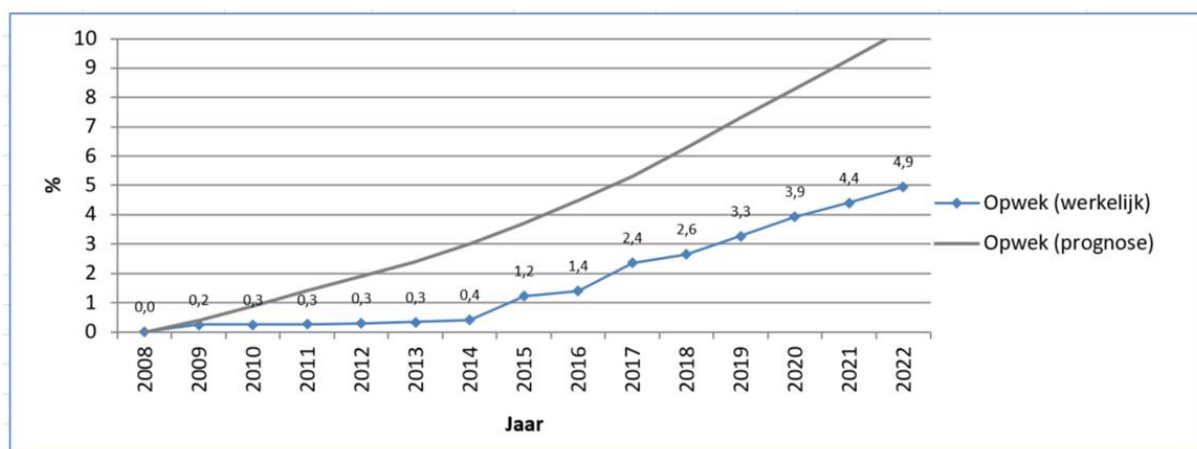
Streven: 50% hernieuwbare energie in 2045 van de hoeveelheid energieverbruik in 2008

Draagt bij aan: Energieneutraal in 2045

Brongegevens: Liander en/of CBS

Toelichting: Het streven is vastgelegd in Collegevoorstel Duurzaamheid in uitvoering, 2/12/2013, reg.nr. 13.0014859)

In 2022 bedraagt de duurzame energieopwek 4,9% van het totale verbruik terwijl de prognose 10,3% was. De duurzame opwek blijft daarmee 5,4% achter op de prognose. De omvangrijke zonneweide langs de A73 gaat in het jaar 2023 de duurzame opwek met 1 % verhogen, waardoor iets op de achterstand wordt ingelopen.

Indicator: aantal woningequivalenten (woningen en utiliteitsbouw)zonder aardgasaansluiting

Definitie: Hier worden alle woningen en utiliteitsbouw zonder aardgasaansluitingen bedoeld. Dus ook woningen die nooit een gasaansluiting hebben gehad zoals in de Waalsprong en Waalfront worden meegenomen.

Streven: 100% in het jaar 2045

Draagt bij aan: Aardgasvrije wijken

Brongegevens: Liander, Basisadministratie Adressen Gebouwen (BAG), Indigo

In onderstaande tabel staat het aantal bestaande woningen die per jaargang van het aardgas af zijn gegaan (transitie gedreven gasverwijderingen):

Tabel: aantal energie transitie gedreven gasverwijderingen kleinverbruik – Nijmegen

JAAR	'04	'05	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16	'17	'18	'19	'20	'21	'22	Eindtotaal
Nijmegen	0	18	12	6	4	22	12	10	16	12	13	15	13	15	48	191	83	187	52	729

In onderstaande tabel staat het aantal nieuwe woningen die op het warmtenet Waalsprong/Waalfront zijn aangesloten. In 2022 waren er 8.573 woningen op dit warmtenet aangesloten. Daarnaast zijn er 10 bedrijven (utiliteit) aangesloten die qua warmteverbruik gelijk staan aan 444 woningen.

Tabel: aantal nieuwbouwwoningen en bedrijven aangesloten op het warmtenet Waalsprong/Waalfront

	Aantal woningen	Aantal bedrijven	Aantal weq-woningen	Aantal weq-bedrijven	Totaal weq
2012	3112	4	3112	169	3281
2013	3425	4	3425	169	3594
2014	3646	5	3646	184	3830
2015	3964	8	3964	224	4188
2016	4564	8	4564	251	4815
2017	5603	7	5603	211	5806
2018	5907	8	5907	297	6204

2019	6243	10	6243	444	6687
2020	6847	10	6847	444	7291
2021	7245	10	7245	444	7689
2022	8473	10	8473	444	8917

Hoofdstuk 2: Klimaatbestendige en groene stad

Bestuurlijke producten: vastgestelde college- en raadsbesluiten:

- Klimaatadaptatiestrategie; samen voorbereid op het weer van de toekomst (30 oktober 2023)
- Biodiversiteitsagenda vastgesteld (5 december 2023)
- Toolbox Natuurinclusief Bouwen vastgesteld (28 november 2023)
- Bomenplan Nijmegen (14 juni 2021)
- Verlenging subsidieregeling Afkoppelen hemelwaterafvoer tot en met 2025 (19 december 2023)
- Initiatiefraadsvoorstel Duurzaam Voedsel uit eigen omgeving (2 februari 2022)
- Subsidieregeling groendaken en gevels vernieuwd tot eind 2028 (13 december 2022)
- Subsidieverlening campagne Operatie Steenbreek aan De Bastei (1 februari 2022)

Nijmegen is een groene stad, in een afwisselend landschap, met de Waal en de uiterwaarden aan de ene zijde, aan de andere zijde de stuwwal met haar bossen en in het westen het voormalig poldergebied van Dukenburg. Nijmegen wordt gezien als deel van een ecologisch en landschappelijk uniek knooppunt. Veel van dit groen is echter van onze burens en in 2023 heeft vooral de vergroening van de stad de volle aandacht gekregen. De Groene Metropoolregio werkt aan een Groenblauw Raamwerk voor een groene mantel om Nijmegen heen. Ook is Nijmegen in Nederland en in de wereld een voorbeeld op het gebied van klimaatadaptatie door bv projecten als de gebiedsontwikkeling Nijmegen omarmt de Waal. In een omvangrijke samenwerking zijn de klimatologische veranderingen aangewend voor ruimtelijke verbeteringen. Ook in 2023 heeft klimaatadaptatie vooral in de wijken en bij verschillende ruimtelijke projecten aandacht gekregen. Vanuit het Bomenplan Nijmegen is de aanpak rondom bomen voortgezet en zijn al vele honderden extra bomen aangeplant. De campagne Operatie Steenbreek is vanwege zijn succes weer volop in de publiciteit.

Paragraaf 2.1 Activiteiten en resultaten

Groenblauwe stad

In 2022 heeft het college ingestemd om het rapport Biodiversiteit in Nijmegen aan de raad aan te bieden. Dit rapport is de onderlegger van de Biodiversiteitsagenda die eind 2023 is vastgesteld. Het Bomenplan Nijmegen is vastgesteld waarin de nieuwe hoofdboomstructuurkaarten zijn opgenomen.

Hiermee geven we invulling aan de uitdagingen van vandaag en morgen. We maken voor de stad een stevige hoofdgroenstructuur, die op kaart vastgesteld gaat worden bij de actualisatie van de Omgevingsvisie. Deze hoofdgroenstructuur maakt uitwerking mogelijk voor behoud, inpassing en versteviging van onze parken, bomen en plantsoenen. De kracht van het groen kunnen we inzetten voor de aanpak van biodiversiteit, klimaatadaptatie, voor moestuinen en voedselbossen, voor buitenspelen, sporten en sociale interactie. We werken daarvoor samen met diverse kennisinstellingen en educatieve organisaties in de stad.

In het begin van 2020 is de toolbox natuurinclusief bouwen, leidraad voor de Waalsprong vastgesteld. Als vervolg is in 2023 het proces gestart om ook voor de bestaande stad een toolbox te maken waarbij er niet uitsluitend wordt gekeken naar nieuwbouw, maar ook naar bestaande bouw. Op 28 november 2023 is deze zogenoemde *'toolbox natuurinclusief bouwen, leidraad gemeente Nijmegen'* vastgesteld door het college. Hiermee is Nijmegen een van de koplopers in Nederland op het gebied van natuurinclusief bouwen. Het waterbeleid is verankerd in het GRP 2017-2023. Hierin zijn zes ambities geformuleerd op het gebied van: 1) klimaatadaptatie, energie en grondstoffen; 2) samenwerking en dienstverlening; 3) beperken regenwateroverlast; 4) beperkt houden gezondheidsrisico's; 5) tegengaan structurele grondwateroverlast; 6) optimaliseren van beheeractiviteiten. In 2022 is een evaluatie van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) uitgevoerd. Dit ter voorbereiding van het opstellen van een plan voor de uitvoering van de watertaken na 2023. In de Omgevingsvisie Nijmegen Stad in Beweging 2020-2040 hebben de thema's groen, water, biodiversiteit, stadslandbouw en klimaatadaptatie integraal een plek gekregen.

Groene projecten

Onder de paraplu van de campagne Operatie Steenbreek zijn er ook in 2023 nieuwe groene initiatieven uitgevoerd, die ook onder het Actieplan Binnenstad vielen (vele geveltuintjes in diverse straten) en er is meer groen aangelegd bij diverse straten, zoals de Ridderstraat en de Topaasstraat. Andere projecten hebben vertraging opgelopen en zullen pas in 2024 worden opgeleverd. Wel is de tweede fase van de vergroening van de Jerusalembuurt uitgevoerd. In 2023 was er bij de Warmoes weer een ouderwets oogstfeest van stichting Co-Bomen, die fruitbomen uitdeelde aan nieuwe bewoners van Nijmegen-Noord (Expeditie Tuinfruit) en Nijmegen-West. In 2023 is het stadslandbouwnetwerk weer verder versterkt, met name door het oprichten van het nu al succesvolle loket De Streek op Tafel. Ook is een voedselverspillingshub opgezet bij het Huis van Compassie/Plan-A. De actie Wiedewiedeweg is weer gehouden voor bestrijding van de Reuzenberenklauw. We hebben in 2023 een vleermuismonitoring laten uitvoeren, dat ons waardevolle informatie verschaft over kraam- en (massa)winterverblijven van gebouwbewonende soorten zoals de laatvlieger, ruige- en gewone dwergvleermuis. Daarnaast is de vloerMUS (Bat014) monitoring gestart met vrijwilligers. De stadsecoloog heeft ook in 2023 veel extra aandacht gegeven aan de biodiversiteit in de stad samen met de betrokken partijen in de stad. Zo hebben we samen met IVN de Groenkaarten op de website IntoNijmegen verbeterd, is het project NYMA-Urban Rewilding opgestart. Daarnaast zijn er diverse projecten geïnitieerd met bewoners en bedrijven.

Bomenplan

Met het Bomenplan Nijmegen heeft onze gemeente een nieuwe omgang met bomen geformuleerd. In 2021 is het Bomenplan Nijmegen opgesteld. Hierin hebben we de belangen en ambities aangegeven voor bomen in onze stad tot 2030. Op basis van de hoofdboomstructuur zetten we in op de jaarlijkse groei van ons bomenareaal met 1%. We gaan beter zorgen voor onze monumentale en waardevolle bomen in de stad door middel van groeiplaatsverbeteringen. Bomen krijgen een langer leven door de juiste boom op de juiste plek in combinatie met een goede plantplaats. Deze maatregelen zorgen niet alleen voor meer bomen, maar ook voor meer gezonde en grotere bomen. Bomen helpen de stad *statige lanen* vorm te geven, *biodiversiteit* te ondersteunen, *cultuurhistorie* in stand te houden en *klimaatproblemen* te mitigeren. Hiervoor is een projectteam geformeerd en wordt de aanplant van extra bomen programmatisch aangepakt. Per jaar planten we 1000 nieuwe bomen in de stad aan. De nieuwe kapvergunningsregels zijn vastgelegd in de APV.

Biodiversiteitsagenda Nijmegen

Eind 2022 heeft het college ingestemd om het rapport Biodiversiteit in Nijmegen aan de raad aan te bieden. Dit rapport is de onderlegger van de Biodiversiteitsagenda, die wordt opgesteld door Bureau Stroming. Zij hebben ook het Biodiversiteitsplan Radboud Campus gemaakt. De Biodiversiteitsagenda is eind 2023 naar het college gegaan. De Biodiversiteitsagenda is bedoeld als bouwsteen voor de actualisatie van de Omgevingsvisie in 2024. De biodiversiteitsagenda omvat drie onderdelen, een korte tekst geeft duidelijkheid hoe de soorten-bescherming uit de Wet Natuurbeheer zich verhoudt tot andere transitie in de stad zoals de bouwontwikkelingen. Er is een abstractere verbeelding van de Hoofdgroenstructuur, die opgenomen kan worden in de Omgevingsvisie en een globaal uitvoeringsprogramma, wat jaarlijks bijgesteld gaat worden. Daarmee wordt sturing gegeven aan de processen bij Stadsontwikkeling en Stadsbeheer.

Toolbox natuurinclusief bouwen voor de gehele stad

Nijmegen gaat voor natuurinclusief bouwen. Dat betekent: bouwen met oog en ruimte voor vogels, vleermuizen en andere dieren. Goed voor de biodiversiteit, en dus voor het leefklimaat van dier én mens. De toolbox natuurinclusief bouwen is een hulpmiddel om meer ruimte te creëren voor de natuur in de bebouwde omgeving. Hiermee krijgt biodiversiteit een volwaardige plek in het integrale ontwerpproces bij (stads)ontwikkelingen en renovaties in de bebouwde omgeving. Dit is essentieel voor het behouden en bevorderen van biodiversiteit, een belangrijke ambitie die ook genoemd is in het Coalitieakkoord. Ervaring met een toolbox natuurinclusief bouwen is al opgedaan in de Waalsprong bij nieuwbouw. De vernieuwde toolbox is recentelijk vastgesteld door het college (november 2023).

Stadslandbouw en voedselnetwerken

Afgelopen jaar zijn weer vele stadslandbouwinitiatieven verder versterkt. Het gaat hier zowel om kleinschalige landbouwinitiatieven rondom de stad, bijvoorbeeld de Kop van Malden, als sociale voedselinitiatieven in de stad (Van Tuin tot Bord, Voedselsurplus). Eind 2022 zijn we gestart met het proces voor het opzetten van een loket Stadslandbouw (voor bewustwording) bij de Warmoes. De bemensing is geregeld en inmiddels staat er een stevige organisatie die bijeenkomsten organiseert, kennis verspreidt, samenwerking heeft gevonden met de HAN om een leerlijn over voedsel-stadslandbouw op te zetten. In het restaurant Plan-A is door Voedselsurplus in samenwerking met het Huis van Compassie een voedselverspillingshub opgezet. Overgebleven voedsel uit supermarkten en stadslandbouw producenten wordt opgehaald en opgeslagen totdat het weer verder verdeeld wordt over de sociale ondernemingen die met het voedsel wekelijks koken. In de toekomst zal hier ook verwerking tot soep of andere gerechten gaan plaatsvinden.

Water projecten

In 2023 hebben we voor Dukenburg en Lindenholt een ontwikkelingsperspectief water afgerond. Het proces heeft als doel diverse inzichten te geven voor de verduurzaming van de watersystemen in de stadsdelen tot 2050. Ook de inventarisatie van de beschoeiingen (een houten constructie die de oevers beschermt tegen afkalven) in Lindenholt en Dukenburg is afgerond. Het plan waar de oevers natuurvriendelijk gemaakt kunnen worden, welke werkwijze het beste past en welke beschoeiingen teruggeplaatst dienen te worden is klaar om uitgevoerd te worden. In 2024 volgt een programma voor uitvoering.

In Nijmegen Noord zijn in het kader van de subsidie voor het onderzoek naar het functioneren van het wadi's meerdere onderzoeken afgerond tot en met de 2e fase (3e fase volgt in 2025). Het heeft tot nieuwe inzichten geleid waarmee we beter beheer kunnen opzetten.

Voor het Nijmegen Noord is een pilot uitgevoerd waarbij is gekeken naar het functioneren en beheer van de drainage in relatie tot hoge grondwaterstanden. De uitgevoerde inspecties hebben geleid tot reparatie en vervanging. Veel klachten uit de buurt konden worden verholpen.

Er is een tussenevaluatie op het gebied van sturing en capaciteit van het GRP 2017- 2023 uitgevoerd omdat dit bij de vaststelling van het GRP zo afgesproken was met de raad. De tussenevaluatie adviseert om diverse zaken op te pakken en te verwerken in het Water en Rioleringsprogramma 2026 – 2030 (capaciteit, sturing, financiële methodieken). In 2023 is de huidige GRP met twee jaar verlengd.

Klimaatadaptatie

Op 31 oktober 2023 is de Klimaataadaptatiestrategie “Samen voorbereid op het weer van de toekomst” door het college vastgesteld. De strategie is opgesteld aan de hand van gesprekken met stakeholders, een onderzoek onder inwoners (stadspanel) en de landelijke maatlat klimaatadaptief bouwen,. In de strategie staan de doelstellingen geformuleerd voor wateroverlast, droogte, hitte en de gevolgbeperkingen van overstromingen. Ook omschrijft de strategie de maatregelen om deze doelstellingen te bereiken. We hebben tien prioritaire gebieden aangewezen voor wateroverlast en hitte in de meer versteende wijken. Deze willen we vóór 2035 hebben aangepakt. Dit doen we door zoveel mogelijk werk met werk te maken. Op sommige plekken is de urgentie echter zo hoog dat we niet kunnen wachten op een meekoppelkans. Hier is een extra inspanning nodig.

Regionaal

Op regionaal niveau werken we samen met de Groene Metropoolregio en in het samenwerkingsverband Rijk van Maas en Waal. Het Rijk van Maas en Waal faciliteert gemeenten bij het stimuleren van hun inwoners en bedrijven om hun eigen huis en tuin klimaatadaptief in te richten. Hiervoor is de website www.veranderijijmee.nl ontwikkeld, met maatregelen die inwoners zelf kunnen nemen en links naar de gemeentelijke subsidieregelingen.

Campagne Operatie Steenbreek

Met de campagne Operatie Steenbreek is ook dit jaar gewerkt aan het klimaatbestendig maken van de stad. Via deze campagne, die De Bastei in onze opdracht uitvoert, zijn in 2023 42.811 stenen vervangen door groen (omgerekend van m2 naar stoeptegelformaat). Hiervan lagen in ieder geval 12.410 stenen in de Openbare Ruimte en 30.128 stenen op grond van particulieren. Waarvan tijdens tegelophaaldagen van Dar in totaal zo'n 9350 tegels zijn opgehaald. In totaal zijn er sinds de start van de campagne Operatie Steenbreek in 2018 maar liefst 637.116 stenen in het formaat stoeptegelformaat vervangen door groen. Door een samenwerking tussen NL Bloeit, Operatie Steenbreek en Hartje Nijmegen hebben bewoners 108m2 aan geveltuintjes aangelegd tijdens vijf bewoners doedagen. Het gaat hierbij om 109 geveltuintjes. In samenwerking met Lentekracht en Rainbeer hebben bewoners met de actie 'Pijpenkappuh' dit jaar 100 regenpijpen afgekoppeld. De teller staat op 347 sinds 2018. In 2023 gaven de Steenbreek tuinadviseurs 30 tuinadviezen aan particulieren tijdens drie tuinadviesweken. Ook konden deze bewoners hun tegels laten ophalen door de tegeltaxi, in samenwerking met Onder de Bomen. Samen met Meer Bomen Nu en woningcorporatie Talis zijn jonge boompjes en struikjes uitgedeeld in de Jerusalembuurt. Het gaat om 'ongewenste zaailingen' die op deze manier zijn verplaatst van kansarme gebieden naar kansrijke gebieden. Daarnaast heeft Steenbreek Portaal ondersteund bij een grootschalige renovatie in en rond de Lingestraat in het Waterkwartier. De bewoners die graag mee wilden doen, kregen advies over het vergroenen van hun voortuin. Burgemeester Hubert Bruls heeft zondag 2 juli met het leggen van een blauwe steen de ecoruïne in Park West officieel geopend tijdens de Open Tuinendag Hees. Ook organiseerde Steenbreek samen met ACN (Architectuur Centrum Nijmegen) een hittesafari door de binnenstad.

Paragraaf 2.2 Indicatoren

In 2023 hebben we de Klimaataadaptatiestrategie "Samen voorbereid op het weer van de toekomst" vastgesteld. Hierin zijn de doelen en doelstellingen voor een klimaatbestendige stad geformuleerd. Hiervoor worden in 2024 nieuwe indicatoren, passend bij de doelstellingen, opgesteld.

Hoofdstuk 3: Bedrijven en circulaire economie

Bestuurlijke producten: vastgestelde college- en raadsvoorstellen:

- Opheffing geheimhouding raadsvoorstel asfaltcentrale APN Dura Vermeer (raadsbesluit 1 november 2023)
- Aankoop asfaltcentrale van Dura Vermeer aan de Energieweg 28, Nijmegen (collegebesluit 7 november 2023)
- Programma conceptueel circulair bouwen 2023-2030 (College 29-8-2023)

Paragraaf 3.1 Bedrijven

De uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving wordt verzorgd door de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN). In 2023 is Nijmegen het bevoegde gezag voor 3693 Wm-inrichtingen (dit zijn niet per definitie bedrijven, een propaanreservoir bij een woning in het buitengebied valt hier ook onder), waarvan 37 inrichtingen vergunningplichtig zijn. De meeste bedrijven vallen onder algemene regels die zijn vastgelegd in het Activiteitenbesluit, anderzijds kan nog een omgevingsvergunning nodig zijn (voorheen milieuvergunning). 1 procent van de Nijmeegse inrichtingen is nog vergunningplichtig. Met vergunningverlening, toezicht en handhaving van de verleende milieuvergunningen en algemene milieueregels zorgt de Omgevingsdienst Regio Nijmegen ervoor dat het milieu en de leefomgeving zo min mogelijk door bedrijfsactiviteiten worden aangetast. Andere instrumenten zijn het geven van voorlichting aan bedrijven en het stimuleren van een milieuvriendelijke bedrijfsvoering.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving

Tabel 3.1. Overzicht aantallen vergunningen

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Aantal aanwezige inrichtingen in Nijmegen</i>							
Vergunningplichtige inrichtingen	54	59	50	51	50	50	37
AMvB-meldingplichtige inrichtingen	1817	1850	1831	1980	2008	2038	2041
AMvB-niet meldingplichtige inrichtingen	1592	1560	1533	1372	1570	1607	1615
Totaal aantal inrichtingen Wet milieubeheer	3463	3469	3414	3403	3628	3695	3693
<i>Aantal uitgevoerde vergunning-verleningsacties per jaar</i>							
Verleende vergunningen/ OBM/ actualisaties	4	4	4	8	5	4	6
Meldingen zonder milieugevolgen vergunningplicht	5	3	6	3	3	8	16
Meldingen AMvB	126	133	130	146	119	130	132
Gedoogbesluiten	0	0	0	0	2	0	0
Maatwerkvoorschriften	7	12	23	7	14	8	13
<i>Aantal beroepsprocedures bij Raad van State tegen milieubesluiten</i>	0	1	0	0	1	2	0

Tabel 3.1 (vervolg)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
<i>Aantal uitgevoerde controles en handhavingsacties per jaar</i>							
Integrale controles	356	337	316	377	282	283	376*
Hercontroles	225	170	179	320	304	357	237**
Voornemens	116	69	77	86	114	103	111
Dwangsomopleggingen	40	16	19	24	25	45	30
Bestuursdwang opleggingen	0	1	1	3	0	0	0
Verbeuring opgelegde dwangsommen	4	5	8	17	4	11	11
Effectueren bestuursdwang	0	0	0	0	0	0	0

* Dit heeft alleen betrekking op 230 milieucontroles, 14 vuurwerkcontroles en 132 HAT controles. Daarnaast zijn 51 energiecontroles uitgevoerd (35 EML en 16 Type C).

**Het zaaktype hercontrole wordt ook gebruikt bij de controles in handhavingssaken en n.a.v. energiecontroles.

Tabel 3.1 geeft het aantal bedrijven in Nijmegen weer dat onder de Wet milieubeheer valt. Vanaf 01-01-2020 is het toezicht van de voormalige provinciale inrichtingen (niet BRZO zijnde) belegd bij de ODRA. De ODRN levert hiervoor capaciteit. Tevens geeft tabel 3.1 een overzicht van de acties voor vergunningverlening, toezicht en handhaving die de gemeente in 2023 en de voorgaande jaren heeft uitgevoerd. De controles zijn exclusief de controles die zijn uitgevoerd in het kader van het Energie en Ondernijning.

Begrippenkader:

- AMvB-meldingsplichtige bedrijven(type B): hebben geen milieuvergunning nodig maar moeten zich wel melden en zich houden aan algemene voorschriften die door het rijk zijn opgesteld en zijn vastgelegd in het Activiteitenbesluit,
- AMvB-niet meldingsplichtige bedrijven(type A): hebben geen milieuvergunning nodig en hebben ook geen meldingsplicht. Zij dienen wel aan bepaalde voorschriften uit het Activiteitenbesluit te voldoen.
- Maatwerkvoorschrift: alleen bij AMvB-bedrijven. Wanneer de situatie dit vraagt, kan de gemeente afwijken van of een nadere invulling geven aan de standaardvoorschriften;
- Gedoogbesluit: besluit van de gemeente om tijdelijk niet op te treden tegen een bedrijf wanneer dat vanwege een overgang- of overmachtsituatie niet aan de milieuregels kan voldoen;
- Dwangsom: door de gemeente opgelegde geldboete voor elke keer dat een bedrijf de regels overtreedt of een overtreding niet binnen een opgedragen termijn ongedaan maakt;
- Bestuursdwang: het door de gemeente zelf ongedaan (laten) maken van een overtreding op kosten van het bedrijf dat de overtreding maakt;
- Voornemen: schriftelijke waarschuwing door de gemeente aan een bedrijf dat er bij een volgende overtreding opgetreden zal worden via een dwangsom of bestuursdwang.

Kwaliteitsborging

Een professionele kwaliteit van de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving is wat de samenleving van de overheid verwacht. De regelgeving is ingewikkeld. Eenduidige kwaliteitscriteria maken de

uitvoering een stuk eenduidiger. Doel is om de uitvoering transparanter en voorspelbaarder te maken en een meer gelijkmatige aanpak over het land te bereiken.

Kwaliteitscriteria maken inzichtelijk welke kwaliteit burgers, bedrijven en instellingen, maar ook overheden onderling en opdrachtgevers mogen verwachten bij de uitvoering of de invulling van de VTH-taken. De set kwaliteitscriteria is beschikbaar voor Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (de VTH-taken). De set is opgesteld door een brede groep praktijkdeskundigen uit gemeenten, provincies en het rijk. De ODRN voldoet hieraan zodat zij haar werk kan uitvoeren.

Vergunningverlening milieu

De Omgevingsdienst Regio Nijmegen verzorgt de vergunningverlening voor de gemeente Nijmegen en de omliggende gemeenten. Dit zorgt voor een constante kwaliteit bij het verlenen van milieuvergunningen. In 2023 is het vergunningenbestand (milieu) waarvoor de gemeente het bevoegd gezag is, doorgelicht. Bedrijven met een vergunning ouder dan 7 jaar zijn getoetst op actualiteit. Uit deze toetsen is gebleken dat de meeste vergunningen nog voldoende actueel zijn. Voor 1 bedrijf zal de vergunning worden geactualiseerd en bij 2 bedrijven wordt nog nagegaan of actualisatie noodzakelijk is. Afhankelijk van de risico-situatie zal een bedrijf om de 7 of 10 jaar opnieuw worden beoordeeld op actualiteit.

Toezicht en handhaving milieu

De Omgevingsdienst Regio Nijmegen voert het toezicht en de handhaving milieu uit voor de gemeente Nijmegen. De ODRN werkt volgens de Nijmeegse systematiek van 'slimmer handhaven'. De gemeente wil dat de ODRN dáár handhaaft waar de risico's op niet naleven van de milieuvoorschriften het grootst zijn. Door meer programmatisch en dus slimmer handhaven moet het naleefgedrag bij bedrijven worden verhoogd. Dit komt niet direct tot uiting in het naleefgedrag omdat door deze werkwijze toezicht wordt gehouden bij bedrijven met een verhoogd risico. Voor het inplannen van de bedrijven voor een milieucontrole, wordt rekening gehouden met de soort activiteiten, de omvang van deze activiteiten en het naleefgedrag. Verder worden er bedrijven gecontroleerd nadat we een signaal hebben ontvangen van een toezichthouder of vanuit een andere organisatie.

Luchtkwaliteit en bedrijven Nijmegen West en Weurt

In de motie die op 27 januari 2021 is aangenomen riep de gemeenteraad het college op om op korte termijn op structurele basis onderzoek te laten uitvoeren naar de luchtkwaliteit en samenstelling van de neerslag van stoffen en om bronnen in Nijmegen West en de (mogelijke) gevolgen voor de gezondheid van inwoners in kaart te brengen. Het eerste deel van de motie heeft geresulteerd in het meetplan luchtkwaliteit Nijmegen-West. Dit meetplan is vlak voor de zomer van 2021 vastgesteld door ons college. Met het vaststellen van de Stadsbegroting zijn door de gemeenteraad ook de benodigde middelen geprogrammeerd om uitvoering te gaan geven aan het meetplan.

Het tweede deel van de motie vroeg om de bronnen van luchtmissies in kaart te brengen. Dit heeft geresulteerd in 2 inventarisatierapporten van relevante bedrijven met luchtmissie in Nijmegen West en Weurt. Op basis van deze bevindingen zijn verschillende vervolgacties geformuleerd. Hiervan zijn in 2023 de volgende zaken uitgevoerd of in gang zijn gezet bij de bedrijven waarvoor de gemeente Nijmegen het bevoegd gezag is:

- Bij APN zijn verspreid over 2022 7 metingen gedaan naar geur, PAK en/of benzeen, waarvan 3 in opdracht van APN. Bij 2 metingen is er een overschrijding gemeten van de voor het bedrijf geldende PAK norm. Hiervoor heeft het bedrijf een Last onder Dwangsom opgelegd gekregen. Om weer aan de norm te kunnen voldoen heeft het bedrijf verschillende maatregelen genomen, waaronder een verlaging van het percentage gerecycled asfalt dat wordt verwerkt. Uit metingen is gebleken dat deze maatregelen effectief waren en weer aan de norm werd voldaan.
- Bij besluit van 6 september 2022 zijn aan APN maatwerkvoorschriften opgelegd, waarbij het bedrijf verplicht is om 6 maal per jaar zelf metingen te doen naar PAK en benzeen. Wanneer het bedrijf aantoont dat ze met zgn. emissierelevante parameters (ERP's) het proces voldoende kunnen sturen en beheersen,

kan de meetverplichting worden verlaagd naar 2 maal per jaar. Op 13 maart 2023 is het voorstel voor ERP's goedgekeurd en is de meetverplichting verlaagd naar 2 maal per jaar.

- Half november is aan Smit Draad een geactualiseerde vergunning verleend.
- Voor verschillende activiteiten bleek het bedrijf Duynie Novidon niet over de juiste vergunningen te beschikken, waaronder opslag van verschillende stoffen. Het bedrijf is aangeschreven om de situatie in overeenstemming met de vergunning te brengen, dan wel een aanvraag in te dienen ter legalisering voor de niet vergunde activiteiten. Deze aanvraag is begin december 2022 ontvangen. Omdat de aanvraag op verschillende onderdelen nog onvolledig was heeft dit nog niet geleid tot een definitieve vergunning. Ook de vergunning Wet natuurbescherming (stikstof) staat vergunningverlening nog in de weg.
- Bij Timmerfabriek Gerritzen is een tweetal metingen verricht naar PAK en Benzo(a)pyreen. De eerste meting bleek onvoldoende representatief te zijn. Uit de tweede meting is gebleken dat op de grens van de inrichting geen sprake is van overschrijding van het Maximaal Toelaatbaar Risico dat voor Benzo(a)pyreen geldt.

Ook de emissies en vergunningssituatie van bedrijven op Nijmegen West en Weurt waar de provincie Gelderland bevoegd gezag is, zijn in kaart gebracht. Ook bij deze bedrijven zijn verschillende tekortkomingen geconstateerd en vervolgacties geformuleerd, die in 2022 in gang zijn gezet. Omdat het hier bedrijven betreft waarvoor GS bevoegd gezag zijn en de handhaving daarvan bij de Omgevingsdienst regio Arnhem ligt wordt hier niet nader op ingegaan in het kader van dit jaarverslag.

Uitvoering Meetplan Luchtkwaliteit leefomgeving Nijmegen West

Wij zijn vanaf 1 januari 2022 gestart met het Meetplan Luchtkwaliteit leefomgeving. We meten in aanvulling op het bestaande meetnet op verschillende plekken in de stad de stoffen naar NO₂, Fijn stof, Roet, Benzeen en PAK. De resultaten van het meten op straatniveau zijn ook te zien via de gemeentelijke website. In samenspraak met de wijkvertegenwoordiging is de website aangepast en aangevuld om de inwoners zo optimaal mogelijk en klantgericht te helpen in de zoektocht naar de juiste informatie over de luchtkwaliteit in Nijmegen. De informatie is te vinden via de website [luchtkwaliteit Nijmegen West en Weurt](https://nijmegen.luchtkwaliteit.nl). De eerste resultaten van het uitgebreide meetplan zijn in december 2022 met de wijkvertegenwoordiging besproken. Een uitgebreide bespreking van de resultaten tot nu toe is te vinden in hoofdstuk 4 van de “Voortgangsrapportage luchtkwaliteit gemeente Nijmegen” (november 2023) (te vinden op <https://nijmegen.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document>).

Vanwege veel geurklachten in de laatste jaren en een advies van de GGD, zijn we voor het industrieterrein in 2022 een geuronderzoek gestart. Het geuradviesbureau Olfasense helpt ons daarbij. Dit bureau is mede door de wijkvertegenwoordiging en bedrijven uitgekozen om het geuronderzoek uit te voeren. Op basis van klachten van de afgelopen drie jaar heeft er in 2022 een veldonderzoek plaatsgevonden door gecertificeerde ‘neuzen’ om meer te weten te komen over de mogelijke bronnen van geur en eventuele overlast daarvan. De eerste fase, het vooronderzoek, was bedoeld om in beeld te brengen hoe de individuele geurbronnen op het industrieterrein buiten hun terreingrenzen waarneembaar zijn. De resultaten van deze eerste fase zijn in december 2022 met de wijkvertegenwoordiging besproken. In de volgende fase van het onderzoek werden er in 2023 geurmetingen uitgevoerd bij een aantal bedrijven, die op basis van de resultaten van het vooronderzoek werden geselecteerd. Deze selectie vond plaats op basis van de waarneembaarheid buiten de terreingrenzen, de relevantie voor de in de afgelopen jaren geregistreerde klachten en de al beschikbare meetgegevens. De uitkomsten van het onderzoek gebruiken we bij het mogelijk bepalen van een eigen geurbeleid voor de gemeenten Nijmegen en Beuningen. De eindrapportage (en de deelrapportages per bedrijf) worden in het eerste kwartaal van 2024 verwacht, waarna overleg zal worden gestart over een mogelijk gemeentelijk geurbeleid.

Project ‘gezonder vergunnen, samen werken aan schonere lucht’

Voor het Project ‘gezonder vergunnen, samen werken aan schonere lucht’ is in 2022 door gemeenten Nijmegen en Beuningen en provincie Gelderland bij het SLA een Specifieke Uitkering aangevraagd (destijds nog onder de naam ‘scherper vergunnen’. Deze aanvraag is eind 2022 gehonoreerd. Het project is in 2023 gestart.

Met dit project wordt een methode ontwikkeld om met betrokkenheid van omwonenden en bedrijven bij vergunningverlening en handhaving te kiezen voor toepassing van best haalbare en presterende technieken. We inventariseren hoe bedrijven momenteel ‘presteren’ qua emissie en zoeken naar emissieverlagende technieken. Hierover gaan we vervolgens met bedrijven in gesprek om te kijken welke maatregelen daadwerkelijk genomen kunnen worden. Een klankbordgroep bestaande uit o.a. omwonenden en bedrijven adviseert bij dit project.

Rapportage OVV en opvolging

De Onderzoeksraad voor Veiligheid heeft onderzoek gedaan naar de wijze waarop burgers in Nederland worden beschermd tegen de risico's van soms jarenlange industriële uitstoot. Blootstelling aan industriële stoffen kan schade veroorzaken aan de gezondheid. Onderdeel van het onderzoek is in hoeverre rekening wordt gehouden met gezondheidseffecten voor omwonenden bij het toestaan en controleren van langdurige industriële uitstoot. De Onderzoeksraad heeft onderzoek gedaan naar de situatie rondom Tata Steel (IJmuiden), Chemours (Dordrecht) en Asfaltfabriek Nijmegen (APN). Het rapport is op 13 april 2023 gepubliceerd.

Het onderzoek heeft geleid tot een tweetal aanbevelingen voor de bevoegd gezagen, waaronder de gemeente Nijmegen:

1. Vergewis u ervan of u gebruik maakt van alle mogelijkheden binnen het huidige instrumentarium om de gezondheid van omwonenden te beschermen tegen schadelijke industriële emissie. Pas uw werkwijze aan waar dat niet het geval is. Zorg ten minste voor:
 - a. Zicht op de emissies van bedrijven. Toets het emissie-overzicht regelmatig op compleetheid en correctheid.
 - b. Een inschatting van het gezondheidsrisico per stof waaraan omwonenden worden blootgesteld. Doe dit met enige regelmaat en weeg onzekerheid daarin mee. Zorg voor de benodigde informatie over blootstelling en gezondheidseffecten van stoffen.
 - c. Aanscherping van de vergunning zodra de gezondheidsrisico's voor omwonenden daarom vragen.
 - d. Tijdige implementatie van BBT door de bedrijven.
 - e. Uitwisseling van kennis en ervaring met andere bevoegde bestuursorganen en omgevingsdiensten.
2. Benut het systeem volledig om de gezondheid van omwonenden te beschermen tegen schadelijke industriële emissies. Communiceer proactief en wees transparant over incidenten, zorgen en klachten teneinde het vertrouwen van omwonenden terug te winnen.

In een reactie van zowel de ODRN als ook van de gemeente Nijmegen is aangegeven op welke wijze uitvoering gegeven gaat worden aan deze aanbevelingen. Hiervoor is een uitvoeringsagenda in voorbereiding en zijn middelen beschikbaar gesteld voor 2024 aan de ODRN om hier uitvoering aan te geven.

Gemeente Nijmegen koopt Asfaltcentrale Nijmegen (APN)

Omwonenden maakten zich zorgen om de gezondheid en ook werd er geklaagd over stank. De gemeente liet een geuronderzoek uitvoeren. Ook werd er op structurele basis overlegd met wijkvertegenwoordigers en informatie verstrekt op de website nijmegen.nl/westenweurt. In mei en juni 2023 bleek dat er opnieuw te veel PAK werd uitgestoten. Nadat de eigenaar van de asfaltcentrale (Dura Vermeer) een aanvraag deed om de productie te verdubbelen is de gemeente in gesprek gegaan over de toekomst van het bedrijf met als uiteindelijke uitkomst dat de Gemeente overging tot aankoop, waarmee na 50 jaar de APN haar deuren op 31 december 2023 sloot. Een unieke maatwerkoplossing waarmee een flinke stap is gezet in een gezondere en duurzame toekomst van de stad.

Toezihtprojecten

Naast de milieuhandhaving van bedrijven via periodieke controles vindt milieuhandhaving ook in projectvorm plaats. Meestal nemen andere controlerende instanties zoals de brandweer, provincie, politie of waterschap deel aan deze (integrale) projecten, alsmede de discipline bouwen (ook ondergebracht bij de ODRN).

Integraal toezicht horeca

In Nijmegen is het Horeca-actieteam (HAT) ingesteld. Vanuit het HAT worden alle aanvragen van horecaondernemers integraal opgepakt. Ook de bedrijfsbezoeken geschieden integraal met milieu, bouwen en brandweer. In 2023 zijn 132 integrale horeca-bezoeken uitgevoerd.

Energietoezicht

Het afgelopen jaar hebben toezichthouders van de ODRN 51 extra milieucontroles energiebesparing uitgevoerd. Daarbij besteedden de toezichthouders aandacht aan alle verschillende soorten bedrijven en instellingen met een wettelijke energiebesparingsplicht. Daar vallen ook voor een deel vergunningplichtige bedrijven onder. Het extra toezicht op naleving van de regels moet binnen enkele jaren een vermindering van energieverbruik opleveren. Omgevingsdiensten en gemeenten moeten dat controleren. Inmiddels zijn nagenoeg alle bij ons bekende bedrijven die geregistreerd staan als midden- of grootverbruiker gecontroleerd op energie.

Externe veiligheid

Externe veiligheid is een belangrijk onderwerp in het vierde Nationale Milieubeleidsplan, dat op gemeentelijk niveau om uitwerking vraagt. Het gaat om risico's door bijvoorbeeld bedrijven en goederentransport, zoals ontploffingen en het vrijkomen van gas.

Besluit risico's zware ongevallen (Brzo)

Nijmegen kende in 2023 twee bedrijven die vallen onder het Besluit risico's zware ongevallen (zie tabel 3.2). Voor deze bedrijven is de provincie Gelderland het bevoegde gezag.

Tabel 3.2: Aantal risicobedrijven in Nijmegen

Soort risicobedrijf	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
- BRZO-bedrijven	3	3	3	2	2	2	2
- Bedrijven met grote ammoniak koelinstallaties	1	2	2	2	2	2	0
- LPG-tankstations	9	7	7	7	8	8	7
- Verkooppunten consumentenvuurwerk	11	11	11	9	9	9	8
- Overige bedrijven met extern risico	4	28	28	27	27	27	27
Totaal	29	51	51	47	48	48	44

De bedrijven en het transport waarbij in Nijmegen aspecten van externe veiligheid aanwezig zijn, zijn te vinden op <https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten>. De gemeente Nijmegen stelt risiconormen op en controleert deze normen.

De ODRN voert nu namens de provincie haar inspectierondes bij de in Nijmegen gevestigde Brzo-bedrijven. Bij deze inspecties is vooral gekeken naar de manier waarop er om wordt gegaan met risico's en veiligheidsmaatregelen; of de juiste maatregelen zijn genomen, of de voorzieningen aanwezig zijn en of ze de maatregelen nemen die ze moeten nemen.

Vuurwerkinrichtingen

In 2023 waren er binnen de gemeente Nijmegen 8 verkooppunten voor vuurwerk actief. Deze worden voor, tijdens en na de verkoop gecontroleerd. De verkooppunten (allen met een opslag tot 10.000 kg) vallen onder de

meldingsplicht. Met betrekking tot de opslag en de verkoop van vuurwerk zijn geen overtredingen geconstateerd die hebben geleid tot handhaving.

Klachten

Bedrijfsactiviteiten of gedragingen van bedrijven kunnen aanleiding geven tot klachten. Klachten worden geregistreerd in het milieuklachtenregistratiesysteem. Het registratiesysteem is via internet ook toegankelijk voor burgers (milieuklacht.gelderland.nl).

In 2023 zijn er in totaal 1923 milieuklachten afgehandeld. In vergelijking met het voorgaande jaar is dit een afname. Over o.a. de asfaltcentrale Nijmegen, Nijmeegsche ijzergieterij, Zandwinning Beuningse Plas en Nederzand Projectmanagement B.V. zijn minder klachten ontvangen.

In principe worden klachten direct door de ODRN opgepakt. De klachten hebben met name betrekking op de aspecten geluid en geurhinder. Waar mogelijk wordt direct geprobeerd de oorzaak van de klacht te achterhalen en weg te nemen. In de meeste gevallen is de veroorzaker te achterhalen, maar soms is dit niet mogelijk. Wanneer het gaat om bedrijven die onder het bevoegd gezag van de provincie Gelderland vallen (niet-Seveso), worden deze klachten afgehandeld door de Omgevingsdienst Regio Arnhem.

Paragraaf 3.2 Circulaire stad

Met projecten stimuleerden we de circulaire economie in onze regio

In 2023 voerden we verschillende activiteiten uit om de circulaire economie te versnellen. Een paar voorbeelden: we zijn gestart met het opzetten van een collectief afvalinzamelingsysteem bij het Nymaterrein en we hebben een succesvol pilotproject opgezet voor de inzameling en verwerking van verfresten waarbij circa 2500 liter verf werd ingeleverd en verwerkt tot nieuwe verf. Op 18 januari is een Green Deal gesloten tussen bedrijven en overheid waarmee ingezet wordt om bedrijventerrein TPN-West te verduurzamen. Binnen de ontwikkeling van het stationsgebied hebben we het nieuwbouwproject bij de Hezelpoort ('Duet') aanbesteed op circulariteit en meten we het ontwerp in samenwerking met de Groene Metropoolregio door met de Circulaire Impactladder. Het Nyma-kwartier wordt een sprekend voorbeeld van circulair hergebruik van gebouwen door jonge bedrijven.

Daarnaast organiseerden we verschillende programma's in de Week van de Circulaire economie en hebben we bijgedragen aan het Lifeport festival circulair. Hier werden verschillende initiatieven vanuit de regio gepresenteerd in het teken van zorg. We hebben een actieve rol in de Circulaire Raad. We leverden een bijdrage aan de hoogleraar circulaire business van de Radboud universiteit (RU) en ondersteunden een PhD onderzoek naar weerstand bij ander consumentengedrag en de deeleconomie. We werken verder aan de ontwikkeling van Via-T als circulair kenniscentrum voor de bouw.

Met onze aanbestedingen versnelden we de transitie naar een circulaire grond-, weg-, en waterbouw (GWW)

In 2023 hebben we bij de vervanging van houten bruggen in Nijmegen Noord het gunningscriterium opgenomen om zoveel mogelijk tweedehands hout te gebruiken. De inschrijvers zagen veel kansen om het hout uit de bestaande bruggen opnieuw te gebruiken. Voor onze bruggen is tweedehands hout gebruikt uit eerdere projecten. Zo dragen we bij aan de tweedehands markt voor houten bruggen en hebben wij het inzicht gekregen dat de markt er klaar voor is om houten bruggen te hergebruiken. Ook hebben we in 2023 samen met de Groene Metropoolregio een start gemaakt met een regionale materialenbank en blijven we bij het onderhoud van asfalt en beton erop inzetten om het percentage hergebruikt en biobased materiaal verder te verhogen.

Paragraaf 3.3 Afval

We werken samen in de regio via Dar en MARN

Samen met 6 regiogemeenten is Nijmegen aandeelhouder in Dar NV en via de gemeenschappelijke regeling MARN in de afvalenergiecentrale ARN bv. Binnen Dar werken we in gezamenlijkheid aan een efficiënte inzamelstructuur voor de huishoudelijke afvalstromen. Dat krijgt onder meer vorm via een uniforme inzamelstructuur voor luiers en incontinentiemateriaal en een gezamenlijke aanpak om de kwaliteit van ingezamelde herbruikbare stromen zoals GFT te verbeteren. Binnen de MARN dragen we zorg voor de continuïteit in de verwerking van de huishoudelijke afvalstromen restafval, GFT en luiers bij ARN. Inzet is deze stromen hoogwaardig te verwerken met terugwinning van grondstoffen en de productie van duurzame energiedragers zoals biogas. Het niet herbruikbare restafval wordt verbrand met energietrugwinning in de vorm van elektriciteit en warmte. Vanuit dat laatste is ARN ook een belangrijke partner voor gemeenten om de energietransitie in onze regio mede vorm en inhoud te geven.

Resultaten huishoudelijk afvalbeheer 2023

De resultaten voor de afvalscheiding over 2023 zijn nog niet bekend. We verwachten een scheidingspercentage rond de 74% en een hoeveelheid restafval van 97 kg per inwoner per jaar. Bij de paragraaf ‘indicatoren’ is naast de indicatoren “percentage afvalscheiding” en “kg restafval per inwoner per jaar” een overzicht op hoofdlijnen opgenomen van de verschillende afvalstromen die over de jaren heen zijn ingezameld via de diverse inzamelkanalen. Daarmee wordt de ontwikkeling in de tijd zichtbaar. Het overzicht laat zien dat corona en de energiecrisis hebben geleid tot een duidelijke afname van de totale hoeveelheid huishoudelijk afval. Deze daling zien we terug bij nagenoeg alle afzonderlijke huishoudelijke afvalstromen.

We stimuleerden afvalscheiding en -preventie

De gescheiden inzameling van luiers en incontinentiemateriaal verloopt voorspoedig. In 2023 zijn hiervoor 25 nieuwe inzamellocaties in de openbare ruimte gerealiseerd. Er is een hoeveelheid van 576 ton ingezameld. Door het groeiende aanbod is eind 2023 besloten om het inzamelnetwerk uit te breiden met zes nieuwe locaties in de openbare ruimte en om bij vijf inzamellocaties een extra container te plaatsen.

Ook is in 2023 verder ingezet op de kwaliteit van de herbruikbare stromen. Zo controleerden we op meerdere inzamelroutes van GFT met afvalcoaches de kliko's en gaven we feedback en voorlichting aan bewoners. Met het oog op de kwaliteit van het plastic+ is eind 2023 gestart met een gemeente brede communicatie-campagne. Tevens is in een aantal wijken een nulmeting uitgevoerd van de kwaliteit van het aangeboden plastic+. Deze aanpak zal een vervolg krijgen in 2024.

Begin 2023 is besloten tot invoering van de JA-JA-sticker. Daarmee komt er per februari 2024 een verbod op het bezorgen van ongeadresseerd reclame-drukwerk bij huishoudens, tenzij deze beschikken over een JA-JA-sticker. Op die manier voorkomen we verspilling van papier voor de productie van folders die niet worden gelezen.

We stelden het uitvoeringsbesluit afvalstoffenverordening vast en startten met het opstellen van nieuw afvalbeleid

We stelden het ‘uitvoeringsbesluit afvalstoffenverordening Nijmegen 2023’ vast. Hierin zijn regels opgenomen voor het aanbieden en inzamelen van huishoudelijk én bedrijfsafval. Daarmee bieden we duidelijkheid naar bewoners en bedrijven hoe men het afval dient aan te bieden en geven we onze handhavers de juridische kaders om hier ook op toe te zien en te handhaven.

Met de vaststelling van “de startnotitie ontwikkeling nieuw afvalbeleid” hebben wij een 14-tal uitgangspunten geformuleerd die de kaders vormen voor het nieuwe afvalbeleidsplan. Het afvalbeleidsplan zal richting geven aan het streven om te komen tot meer hergebruik van de huishoudelijke grondstofstromen bij de inzameling én bij de verwerking ervan. Om dat te bereiken zijn we in gesprek gegaan met onder meer woningbouwcorporaties en bewoners. Het beleidsplan zal in 2024 worden vastgesteld.

We pakken de inzameling en overlast van bedrijfsafval in de Binnenstad op en stimuleren afvalscheiding

Om het aanbieden van bedrijfsafval met name in de binnenstad te verbeteren en de overlast hiervan terug te dringen werkten we samen met het Huis voor de Binnenstad en hebben we het “Plan van aanpak bedrijfsafval binnenstad” vastgesteld. Op grond hiervan zijn regels voor het aanbieden van (bedrijfs)afval vastgesteld en is een stadsbreed verbod voor bedrijfsafvalcontainers in de openbare ruimte ingesteld. Specifiek voor de binnenstad zijn er aanvullend venstertijden voor de inzameling van bedrijfsafval ingesteld per 1 januari 2024. Om ondernemers in de binnenstad anderzijds ook een aantrekkelijk alternatief te kunnen bieden om zich van hun restafval te kunnen ontdoen, hebben wij de ondergrondse restafvalcontainers onder voorwaarden opengesteld voor de klanten van commerciële inzamelbedrijven. Een van die voorwaarden is dat bepaalde horeca-sectoren een inzamelcontract voor de gescheiden inzameling van swill moeten kunnen overleggen. Op die manier voorkomen we dat swill overlast geeft in de ondergrondse containers én stimuleren we de gescheiden inzameling hiervan. De pilot gescheiden inzameling swill in de binnenstad is vanwege het faillissement van het inzamelbedrijf vroegtijdig geëindigd. In samenwerking met Huis voor de Binnenstad, Rijkswaterstaat en de ODRN zijn alternatieven in onderzoek.

Paragraaf 3.4 Indicatoren

Circulair /afval

1. Indicator: kg restafval per inwoner

Definitie: Het betreft hier alleen huishoudelijk afval van particulieren

Streven: max 100 kg in 2020 en max 30 kg in 2025

Draagt bij aan: Een economie waarin grondstoffen zo lang mogelijk worden behouden en zo efficiënt mogelijk worden hergebruikt.

Toelichting: Het streven is de landelijke VANG-doelstelling (Van Afval Naar Grondstof) die door Nijmegen is overgenomen

2. Indicator: percentage gescheiden ingezameld afval van particulieren stadsbreed

Definitie: Het betreft hier het percentage van al het huishoudelijk afval dat gescheiden is ingezameld om te worden hergebruikt.

Streven: 75% gescheiden ingezameld huishoudelijk afval van particulieren in 2020 en 90% in 2025

Draagt bij aan: Een economie waarin grondstoffen zo lang mogelijk worden behouden en zo efficiënt mogelijk worden hergebruikt.

Toelichting: Streven is de landelijke VANG-doelstelling (Van Afval Naar Grondstof) die door Nijmegen is overgenomen.

Ter aanvulling: De Rijksoverheid heeft in 2023 haar focus in het afvalbeleid verlegd. Waar eerst werd ingezet op meer afvalscheiding en minder restafval, komt de focus naar de toekomst toe meer te liggen op het realiseren van feitelijk hergebruik van de gescheiden ingezamelde afvalstromen. Vanuit die achtergrond sluit het Rijk voor het landelijk afvalbeleid aan op de Europese doelstellingen om in 2030 te komen tot 60% hergebruik en in 2035 tot 65% hergebruik van het huishoudelijk afval. In het milieujarverslag over 2024 zal aanvullend ook een indicator “hergebruikspercentage” worden opgenomen. Dit percentage geeft weer welk aandeel van het huishoudelijk afval na verwerking daadwerkelijk weer als grondstof in de keten wordt ingezet.

Huishoudelijk afval - Gemeente: Nijmegen									
	2009	2011	2013	2015	2017	2019	2020	2021	2022
Totaal ingezameld (kg x1000) [aantal]	77611	76265	70157	65951	67178	69018	71768	71658	65937
Gescheiden ingezameld t.b.v. hergebruik (kg x1000) [aantal]	46070	47357	44011	43903	46454	49560	50569	52319	48000
Gescheiden ingezameld t.b.v. hergebruik a.g.v. bronscheiding [%]	59,4	62,1	62,7	66,6	69,2	69,7	70,5	73,0	72,8
Inzetbaar voor hergebruik a.g.v. nascheiding van grof restafval en bouw- en sloofafval [%]			4,7	3,6	3,1	2,1	2,2	1,2	1,5
Totaal gescheiden t.b.v. hergebruik [%]			67,4	70,2	72,3	71,8	72,6	74,2	74,3
kilogram restafval per inwoner per jaar [kg/inw.]	195	176	137,6	115,0	107,5	110,1	110,5	104,1	94,7
afvalinz. naar soort gft-afval (kg x 1000) [aantal]	14790	15722	15251	16092	15523	14902	16061	17318	15555
afvalinz. naar soort kunststof verpakkingen (kg x 1000) [aantal]	0	1802	2206	3481	5106	5685	6642	7079	6570
afvalinz. naar soort oud papier en karton (kg x 1000) [aantal]	9948	9959	8850	9208	8862	8153	8554	8531	7863
afvalinz. naar soort wit- en bruingoed (kg x 1000) [aantal]	1149	1465	1029	743	737	984	1003	948	912
afvalinz. naar soort kca (kg x 1000) [aantal]	275	284	236	192	209	232	239	288	218
afvalinz. naar soort textiel (kg x 1000) [aantal]	793	860	616	763	837	900	1015	984	984
afvalinz. naar soort verpakkingsglas (kg x 1000) [aantal]	3953	4122	3865	3924	3954	4554	4404	4011	
afvalinz. naar soort overig (hergebruik) (kg x1000) [aantal]	15162	13143	12111	9574	11256	13283	12502	12768	11887
afvalinz. naar soort restafval groene zak (kg x1000) [aantal]	22709	20595	19139	17663	15768	15573	16149	14399	13235
afvalinz. naar soort grof restafval (kg x 1000) [aantal]	8832	8313	6854	4370	4956	5354	5051	4940	4701
afvalinz. naar soort totaal (kg x 1000) [aantal]	77611	76265	70157	65951	67178	69018	71768	71658	65937
inzameling afval opgehaald (kg x 1000) [aantal]	49933	50290	46663	47867	46844	46372	48869	48516	44543
inzameling afval gebracht naar milieustraat (kg x 1000) [aantal]	22714	21222	18996	13557	15851	18116	17701	18078	16710
inzameling afval decentrale brengsystemen (kg x 1000) [aantal]	4964	4753	4498	4528	4482	4531	5199	5064	4684
	77611	76265	70157	65952	67177	69019	71769	71658	65937
Bron:									
Registratie DAR, DAR Milieudiensten NV									

Indicator: aantal afgeronde businesscases per jaar binnen Nijmegen

Definitie: Mede aan de hand van een businesscase kan besloten worden om wel of niet te starten met een (in dit geval) circulaire economische activiteit. Een businesscase is een studie waarin onder meer de kosten tegen de baten worden afgewogen.

Streven: nog niet vastgesteld

Draagt bij aan: Een economie waarin grondstoffen zo lang mogelijk worden behouden en zo efficiënt mogelijk worden hergebruikt.

Toelichting: Momenteel worden i.s.m. met het Rijk Kwaliteit Prestatie Indicatoren ontwikkeld, maar die zijn nog niet vastgesteld. Te zijner tijd bekijken we of deze indicatoren geschikt zijn om op te nemen in de het milieujaarverslag:

Gerealiseerd: ARN BV heeft in september '21 samen met Waterschap Rivierenland een luierverwerkingsinstallatie geopend. Sinds 1 maart 2023 kan iedereen in de gemeente Nijmegen gratis luiers en incontinentiemateriaal scheiden.

Vorbereid: Dar en Het Goed werken door aan een business case voor een Ambachtscentrum.

Vorbereid: Onderwijspartners VOCampus, HAN, ROC, De Technische en bouwbedrijven gingen verder met de ontwikkeling van een expertisecentrum voor de bouw bij het Nijma terrein: het VIA-T. In 2023 is VIA-T verhuist van de Hubertushal naar de Streekweg. De businesscase is opgenomen als een van de projectvoorstellen binnen de Regiodeal.

Hoofdstuk 4: Vitale en gezonde stad

Bestuurlijke producten: vastgestelde college- en raadsbesluiten:

- Jaarrapportage Luchtkwaliteit (College, 5-12-2023)
- Vervolgaanpak houtstook 2024 (College 19-9-2023)
- Raadsbrief ontgassing op de Waal (College 31-10-2023)
- Raadsinformatiebrief Nijmegen West en Weurt (7-3-2023)
- Subsidievoorstel verwijderen rookkanalen (College 5-12-2023)
- Convenant schoon en emissieloos Bouwen (College 24-10-2023)
- Reactie op OVW rapport (College 26-9-2023)

Paragraaf 4.1 Lucht

Waarom is schone lucht belangrijk?

Na roken en de combinatie van slecht eten en weinig bewegen is slechte luchtkwaliteit het derde grote gezondheidsrisico in Nederland (gekeken naar de totale ziektelast). Omdat vrijwel de hele bevolking wordt blootgesteld aan luchtverontreiniging, kunnen de gezondheidseffecten op populatieniveau aanzienlijk zijn. Kinderen, ouderen, hart- en vaatpatiënten en astmapatiënten behoren tot de zogeheten hoog-risicogroepen. Nederlandse bronnen van luchtverontreiniging zorgen ervoor dat de Nederlander gemiddeld negen maanden korter leeft.

De gemeente Nijmegen werkt aan een veilige en gezonde leefomgeving voor haar inwoners. Luchtkwaliteit is daarbij een belangrijk thema. De Omgevingsvisie onderstreept niet voor niets het belang van goede luchtkwaliteit vanwege de positieve invloed op de gezondheid van de Nijmegenaren. Op basis van ons bestaande beleid in “Op weg naar een gezonde luchtkwaliteit; Uitvoeringsprogramma 2020–2030” en de acties uit het landelijke Schone Lucht Akkoord zetten we al concrete stappen op de belangrijkste bronnen wegverkeer, binnenvaart, industrie en houtstook. Met alle bronnen die van invloed zijn op de luchtkwaliteit zijn we actief bezig en zo werken we aan schonere lucht in de stad.

Ondanks dat we aan de wettelijke grenswaarden voldoen, zijn er voor de huidige luchtkwaliteit gezondheidseffecten bekend. Voor Nijmegen zijn deze gezondheidseffecten weergegeven o.a. in de tweejaarlijkse rapporten van de gezamenlijke GGD's van Gelderland in opdracht van de provincie Gelderland. De belangrijkste conclusies uit het laatste rapport van februari 2022 zijn (GGD, 2022):

- Blootstelling aan luchtverontreiniging in Gelderland in 2019 is lager dan in voorgaande jaren.
- De blootstelling aan stikstofdioxide (NO₂) is in Nijmegen het sterkst gedaald. Ook voor PM₁₀ en PM_{2,5} waren de afnames fors te noemen.
- In Gelderland wordt op geen enkel woonadres aan de advieswaarden voor luchtkwaliteit van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) van 2021 voldaan.
- Inwoners van Gelderland sterven gemiddeld 11 maanden eerder ten opzichte van als er geen luchtverontreiniging zou zijn.
- De ziektelast ten gevolge van luchtverontreiniging is gemiddeld in Gelderland te vergelijken met het meeroken van 4,5 sigaret per dag.
- De belangrijkste bronnen van luchtverontreiniging in Nijmegen, in orde van grootte, zijn wegverkeer, binnenvaart, houtstook en industrie.

Hoe staat de luchtkwaliteit in Nijmegen ervoor?

We monitoren de ontwikkeling van de luchtkwaliteit in Nijmegen door het meten van stikstofdioxide (NO₂), fijn stof (PM_{2,5} en PM₁₀), roet en benzeen in de leefomgeving. Ook voeren we jaarlijks modelberekeningen uit om inzicht te krijgen de luchtkwaliteit in Nijmegen in totaal en per verontreinigde stof. Daarnaast volgen we de ontwikkeling van uitstoot door verkeer door wagenparkscans uit te voeren van zowel het geregistreerde als het passerende wagenpark in Nijmegen. Een uitgebreidere beschrijving van de landelijke en gemeentelijke monitoring is te vinden in de jaarrapportage.

Onze belangrijkste 11 conclusies uit deze jaarrapportage zijn:

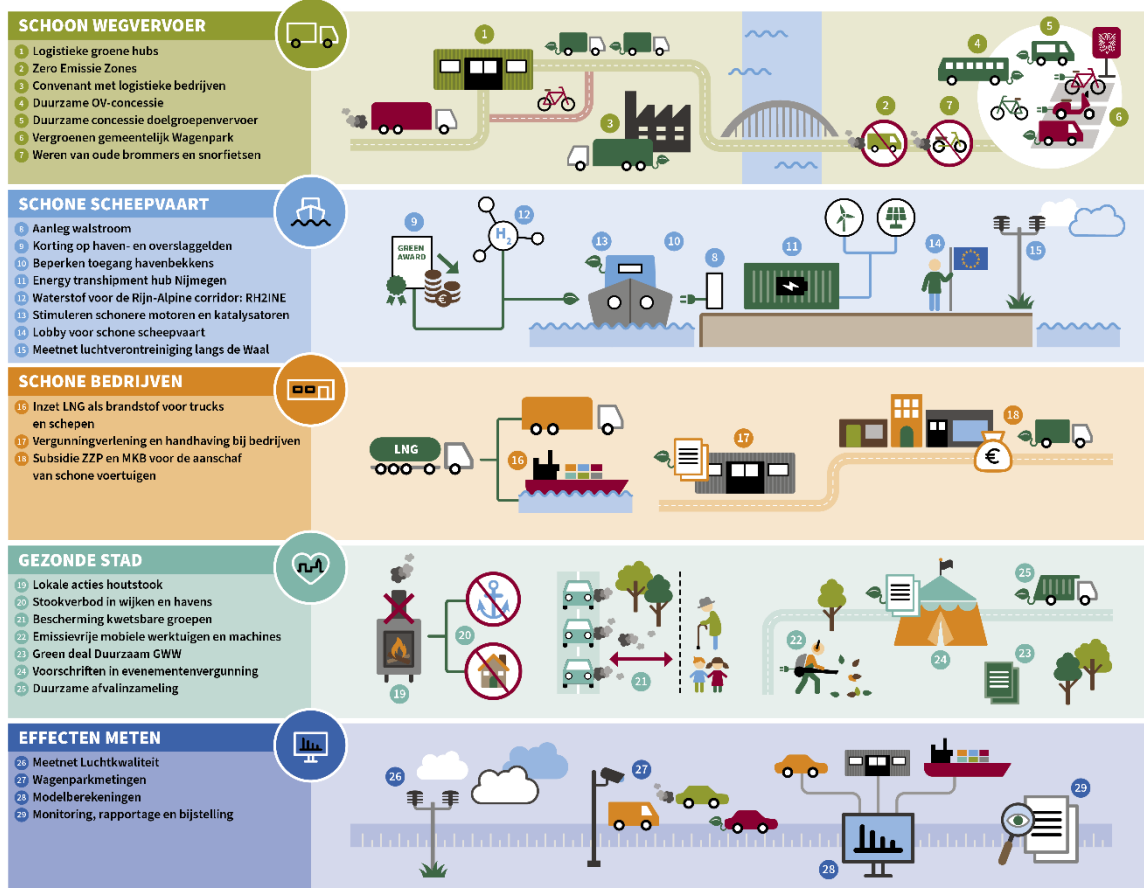
1. De wettelijke grenswaarden voor jaargemiddelden van alle gemeten concentraties (PM_{2,5} PM₁₀, benzeen en NO₂) worden nergens overschreden. Tegelijkertijd blijven we doorwerken aan een verdere verbetering van de luchtkwaliteit.
2. Verkeer, binnenvaart en huishoudens, zijn de grootste bronnen van luchtvervuiling binnen Nijmegen. De bijdrage van industrie is voor de genoemde stoffen relatief beperkt ten opzichte van bovengenoemde categorieën. Hierdoor is er weinig verschil in luchtkwaliteit tussen de wijken in Nijmegen.
3. De dalende trend van luchtverontreinigende concentraties in Nijmegen lijkt sinds 2020 te stagneren. Dit komt overeen met het landelijk beeld.
4. De gemeente Nijmegen heeft in vergelijking met andere steden in Nederland een relatief grote buitenlandbijdrage. De luchtkwaliteit komt overeen met die van vergelijkbare steden.
5. Door de relatief grote invloed van de achtergrondconcentratie (bronnen van buiten Nijmegen) op de luchtkwaliteit is samenwerking op regionaal, provinciaal en Europees niveau vereist om de gestelde doelen van het Schone Lucht Akkoord (SLA) te behalen. Het SLA is het convenant waarmee we ons verplichten om de landelijk afgesproken maatregelen uit te voeren. Aanvullend voeren we een aantal eigen maatregelen uit.
6. Luchtkwaliteitsproblemen worden integraal aangepakt met maatregelen ten behoeve van stikstofvermindering, klimaat en gezondheid, zodat ze elkaar versterken.
7. Het onderzoeksrapport Industrie en Omwonenden van de Onderzoeksraad voor Veiligheid heeft geleid tot een fors aantal reeds genomen en in gang gezette verbeteracties om invulling te geven aan de aanbevelingen van de Onderzoeksraad. Momenteel wordt er nog gewerkt om een aantal *kansrijke aanvullende verbeteracties* te verwerken tot een actieagenda. Dit gaat ons helpen de gezondheid van onze inwoners beter te beschermen en het effectiever inzetten van de middelen die ons daarbij moeten helpen.
8. Naar verwachting liggen we op koers om toe te werken naar de voorgestelde nieuwe grenswaarden van de Europese Unie (datum van ingang en vaststelling moeten nog worden bepaald). We blijven monitoren of/welke aanvullende maatregelen nodig zijn om de doelen te behalen.
9. De nieuwe WHO-advieswaarden van 2021 worden momenteel niet behaald, ook niet in de scenario berekeningen voor 2030. Verdergaande maatregelen zowel in heel Europa, in Nederland en in Nijmegen zullen nodig zijn om wel op termijn aan deze advieswaarden te gaan voldoen. Binnen het SLA wordt momenteel onderzocht en besproken welke extra maatregelen mogelijk zijn.
10. De in 2016 afgesproken Roetreductienorm van 40% is in de meetlocatie Graafseweg (met veel verkeer) behaald. Verdere daling lijkt te stagneren. Op de meetlocatie De Ruyterstraat (met weinig verkeersinvloed) wordt de Roetreductienorm bijna behaald. Gemeente Nijmegen heeft doorgaans minder invloed op de achtergrondconcentraties dan op de hoogbelaste (verkeers) locaties.
11. De elektrificatie van het Nijmeegse geregistreerde wagenpark zet door. Het aandeel hybride en elektrische personenauto's is gestegen van respectievelijk 4,9% en 1,3% in 2021 naar 5,9% en 1,8% in 2022 naar 7,4% en 2,8% in 2023. Verder valt op dat het gemiddeld aantal auto's per huishouden (0,74) gelijk is gebleven met het vorig jaar, terwijl dit voorheen groeide. Tegelijkertijd groeit het aantal auto's in Nijmegen a.g.v. de bevolkingsgroei met 1,9% harder dan het landelijk gemiddelde van 1,4%.

Stand van zaken Uitvoeringsprogramma 2020 – 2030 “Op weg naar een gezonde luchtkwaliteit”

De jaarrapportage bevestigt het beeld dat er nog werk aan de winkel is om de luchtkwaliteit verder te verbeteren. Op basis van ons bestaande beleid in het Uitvoeringsprogramma 2020-2030 “Op weg naar een gezonde luchtkwaliteit” zetten we concrete stappen op de belangrijkste bronnen wegverkeer, binnenvaart, industrie en houtstook. Het programma loopt tot 2030 en met een groot deel van de maatregelen zijn we al aan de slag.

Nijmegen werkt aan schonere lucht!

Met de volgende maatregelen gaan we voor een schonere lucht in Nijmegen

Activiteiten in 2023

Deelname aan het Schone Lucht Akkoord

We hebben in 2023 actief deelgenomen aan het Schone Lucht Akkoord. Dit deden we door deelname aan pilots, ambtelijke werkgroepen en door bestuurlijke deelname aan de landelijke stuurgroep. We hebben de hierin gestelde doelstellingen gevolgd. Afgelopen jaar hebben wij in verschillende projecten gewerkt aan een verbetering van de luchtkwaliteit en vermindering van uitstoot. Dit deden we op basis van het uitvoeringsprogramma Op weg naar een gezonde luchtkwaliteit 2020-2030.

Mobiliteit

We hebben een subsidieprogramma opgezet voor de vervanging of sloop van verouderde brom- en snorfietsen. Deze subsidieregeling is volledig gebruikt gedurende de subsidieperiodes, waarbij meer dan 400 oude brom- en snorfietsen van de weg zijn gehaald. Ook is er voorbereidend werk verricht voor milieuzones voor brom- en snorfietsen van vóór 2011 op fietspaden in drie zones (Binnenstad, Heijendaal en Hof van Holland) in 2025. Vanaf 2028 zullen Zero Emissie zones worden ingevoerd voor de gehele bebouwde kom van Nijmegen en Lent. Daarnaast hebben we inspanningen geleverd voor de implementatie van drie Zero Emissie zones voor stadslogistiek, die in 2025 van start gaan.

Schonere binnenvaart

Om de binnenvaart milieuvriendelijker te maken, hebben we deelgenomen aan verschillende Europese projecten, waaronder RH2INE, en aan een nationale themagroep Binnenvaart in het kader van het SLA. Daarnaast hebben we onderzocht hoe we de toegang van vervuilende schepen tot de havenbekkens kunnen beperken.

Een specifiek onderzoek richtte zich op de optimalisatie van walstroomvoorzieningen op de Waalkade. Vanwege gemiddeld langere cruiseschepen en de behoefte aan een extra walstroompunt voor vrachtschepen was de bestaande walstroomvoorziening niet meer optimaal. Het optimalisatievoorstel is gereed en wacht momenteel op de openstelling van de SPUK SLA-regeling in april 2024 voor financiering.

Als projectpartner zijn we betrokken bij twee zero-emissie binnenvaartprojecten, samen met onder andere ENGIE en BCTN. Het ZES-project omvat elektrisch varen met batterijcontainers, terwijl het CONDOR-project een waterstofvariant van de batterijcontainers betreft. De realisatie van beide projecten ondervindt momenteel vertraging door de procedure voor een nieuw bestemmingsplan voor het ENGIE-terrein. Zonder dit bestemmingsplan is de uitvoering van deze twee projecten niet mogelijk.

In samenwerking met diverse belanghebbenden hebben we onze lobbyboodschappen naar voren gebracht bij Europa, het rijk en de Euregio. We hebben gepleit voor het belang van schone en duurzame binnenvaart, het spoedig beëindigen van varend ontgassen, het invoeren van strengere uitstootregels voor zowel nieuwe als bestaande schepen, het heffen van accijns op fossiele binnenvaartbrandstof en het vrijstellen van energiebelasting op het laden voor elektrisch varen.

Verminderen van overlast door houtstook

Ten aanzien van houtstook zijn diverse maatregelen genomen. Stookworkshops zijn georganiseerd, en er was een subsidieregeling voor het verwijderen van rookkanalen of het installeren van een ABCAT houtrookkatalysator. Daarnaast is er actief ingezet op communicatie met een voorlichtingscampagne onder de noemer 'word een sociale stoker'. Parallel hieraan is er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor stookverboden, in samenwerking met andere overheidsinstanties.

Industrie

We hebben aanzienlijke inspanningen geleverd voor dit dringende thema, waaronder uitgebreide controlemetingen aan de schoorstenen. Waar nodig zijn milieuvergunningen geactualiseerd. De APN-fabriek is eind 2023 overgenomen en gesloten. Daarnaast wordt er in Nijmegen-West, volgens het vastgestelde meetplan, de luchtkwaliteit in de leefomgeving gemeten. De resultaten zijn toegankelijk gemaakt voor iedereen via de website [luchtkwaliteit Nijmegen West en Weurt](#).

Het project 'Gezonder Vergunnen, Samenwerken aan Schonere Lucht' is gestart, waarbij we samen met bedrijven en de omgeving onderzoeken hoe industriële emissies verder kunnen worden verminderd. Twee bewonersavonden zijn georganiseerd, waarbij bewoners per wijk in gesprek konden gaan met de wethouder en luchtspecialisten om hun zorgen te delen. Dit initiatief wordt in 2024 voortgezet. Daarnaast is er een uitgebreid geuronderzoek uitgevoerd, dat als basis zal dienen voor het nieuwe geurbeleid.

Bewonersavonden Luchtkwaliteit

De verantwoordelijk wethouder van Nijmegen heeft alle omringende wijken van bedrijventerrein TPN-West bezocht om in gesprek te gaan met de bewoners over hun ervaringen met luchtvervuiling. Deze bewonersavonden

werden goed bezocht; de bewoners konden met al hun vragen, zorgen en wensen terecht bij de wethouder. Alle bronnen die luchtvervuiling veroorzaken kwamen aan bod, maar afhankelijk van de wijkligging en de thema's die daar spelen, kwamen bepaalde bronnen meer of minder aan bod. Naast het beantwoorden van vragen en reageren op zorgen, is er veel informatie gegeven over wat de gemeenten allemaal al doen om de lucht schoner te maken. Op vragen van bewoners wat ze zelf kunnen bijdragen, zijn er tips en adviezen gegeven.

7-Wijkenoverleg;

Gemeente Beuningen en Nijmegen hebben een structureel overleg met het zogenaamde 7-wijkenoverleg luchtkwaliteit Nijmegen-West en Weurt. Vanuit de omringende wijken van het bedrijventerrein TPN-West zijn wijkvertegenwoordigers aangesloten aan dit overleg. In dit overleg worden de vorderingen en ontwikkelingen in aanpak van de uitstoot door de industrie besproken. De andere bronnen van uitstoot waren geen onderwerp van gesprek.

In het najaar werd geconstateerd dat de wederzijdse verwachtingen en rolopvattingen uiteenlopen. Dat resulteerde in verminderd onderling vertrouwen.

Hierover zijn we met elkaar in gesprek gegaan en dit heeft geleid tot inzichten waar verder op gebouwd kan worden. Op dit moment herijken we de samenwerkingsvorm; wat is ons gezamenlijk doel en welke samenwerkingsvorm past daar het beste bij.

Nieuwsbrief luchtkwaliteit Nijmegen-West en Weurt

Naar aanleiding van de bewonersavonden is ervoor gekozen de nieuwsbrief over luchtkwaliteit Nijmegen-West en Weurt weer nieuw leven in te blazen. Met deze nieuwsbrief houden we de bewoners op de hoogte van de ontwikkelingen en activiteiten op het gebied van luchtkwaliteit Nijmegen-West en Weurt. Alle relevante informatie en ontwikkelingen op alle bronnen van luchtvervuiling worden in deze nieuwsbrief onder de aandacht gebracht.

Overige activiteiten

We hebben actief deelgenomen aan het opstellen van de nieuwe omgevingsvisie en hebben ons ingezet voor de voorbereiding van nieuw beleid met betrekking tot 'stikstof en evenementen'. Bovendien zijn we betrokken geweest bij het verstrekken van advies met betrekking tot 'luchtkwaliteit en stikstofparagrafen' in verschillende projecten.

Paragraaf 4.2 Geluid

Geluidsoverlast is een hardnekkig verschijnsel. Verkeer, burens, bouwactiviteiten, bedrijven en evenementen zorgen geregeld voor geluidsoverlast. Deze overlast kan deels worden beperkt door goede ruimtelijke ordening en technische maatregelen. Dit werkt vooral goed bij nieuwe stedelijke ontwikkelingen, maar in de bestaande stad zijn de mogelijkheden echter beperkt. Bovendien is een aanzienlijk deel van geluidsoverlast het gevolg van gedrag. Overlast van burens en groepen jongeren op straat zijn voor een gemeente maar lastig te beïnvloeden.

Om geluidsoverlast te beperken hebben we een aantal instrumenten:

Opstellen geluidsvoorschriften

We voeren onderzoek uit en brengen advies uit voor geluidsvoorschriften in onder meer bestemmingsplannen, verkeersplannen, bouwvergunningen, milieuvergunningen en evenementen in de open lucht. Deze adviezen en voorschriften zijn bedoeld om vooraf geluidsoverlast zo veel mogelijk te beperken.

In 2023 ging het om de volgende aantallen onderzoeken en adviezen.

Tabel: Aantallen geluidsonderzoeken en -adviezen.

Geluidsonderzoek en advisering	2019	2020	2021	2022	2023
Omgevingsvergunning	133	122	30	80	41
Evenementen in de open lucht	208	1	41	210	198
Bouwwerkzaamheden	12	4	5	7	8

Verkeersplannen	0	2	2	3	1
Hogere Waarde besluiten	9	11	14	15	23
Festiviteitenregeling inrichtingen	12	0	8	14	30
Bestemmingsplannen	19	22	25	25	11
Omgevingsplannen					17

Zonebeheer industrieterreinen

Bedrijven die relatief veel geluid produceren kunnen terecht op een geluidgezoneerd industrieterrein. In Nijmegen zijn dat Nijmegen-West/Weurt, Winkelsteeg en betonindustrie De Hamer. Om deze terreinen ligt een geluidzone. Deze zone is bedoeld als geluidbuffer tussen de bedrijven en woningen en andere geluidgevoelige bestemmingen. Dit garandeert de leefbaarheid in de omliggende wijken en geeft bedrijven de ruimte om te werken. Door goed zonebeheer hebben we inzicht in de totale geluidproductie van een industrieterrein en proberen we de geluidsoverlast binnen de perken te houden.

Controle en handhaving

Onderstaande tabel geeft een overzicht van geluidhandhavingsacties (alleen de acties waarbij bureau Leefomgevingskwaliteit betrokken was).

	2019	2020	2021	2022	2023
Handhaving APV vergunningen	8	1	0	8	7
Handhaving Bouwlawaaï	0	1	1	2	2
Handhaving Vierdaagse feesten	1	0*	0*	1	1
Handhaving Milieuvergunningen Wm	9	8	9	10	8

*Als gevolg van de Covid-19 pandemie zijn de vierdaagsefeesten geannuleerd.

Verbeteren geluidsisolatie bij oudere woningen

Een aantal bestaande woningen langs drukke wegen met een hoge geluidsbelasting komen in aanmerking voor geluidsisolatie op kosten van de Rijksoverheid. De uitvoering is gedelegeerd aan de gemeente Nijmegen. Wij voeren jaarlijks gevelisolatie-projecten uit.

	2019	2020	2021	2022	2023
Gesaneerde woningen					
Met gevelisolatievoorzieningen	0	11	9	0	3
Zonder isolatievoorzieningen	2	3	85	0	49

Paragraaf 4.3 Bodem en ondergrond

We werken aan een vitale en veerkrachtige ondergrond. Met betrekking tot de chemische bodemkwaliteit betekent dat het voorkomen, wegnemen of beheersen van gezondheidsrisico's en risico's voor ecologie. Maar met onze bodemadviezen beperken we ons niet meer tot chemische kwaliteit. De bodem heeft namelijk nog veel meer kwaliteiten. Om er een paar te noemen: het biedt ruimte aan ondergrondse infrastructuur, levert groeiplaats en groeikracht aan planten en bomen, kan energie en drinkwater leveren en zorgt voor regenwaterwaterafvoer.

We maken bewuster gebruik van het natuurlijk systeem en de bodem

Bodem en water vormen letterlijk en figuurlijk de basis van ons bestaan. Ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving grijpen dan ook vrijwel allemaal in op de bodem. Er wordt steeds meer ruimte gevraagd op en in de bodem. Sinds de industriële revolutie werd de wereld steeds maakbaarder, maar dit leidt in de huidige praktijk soms tot problemen en hoge kosten.

De bodemadviezen die we geven worden steeds integraler waarbij we aandacht besteden aan chemische bodemkwaliteit, maar ook aan onder andere ruimtebeslag, werking van het natuurlijk systeem, klimaat, biodiversiteit, de mogelijkheid om energie en drinkwater te leveren en om te voorzien in de afvoer van regenwater. We zijn daarmee een richting ingeslagen die ook vanuit het Rijk wordt verwacht, zoals blijkt uit de kamerbrief van november 2022 waarin de minister aankondigt dat water en bodem sturend moeten zijn bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Het “wijkregieplan”, dat we als theoretische oefening voor Hengstdal hebben gemaakt, had dat water en bodem systeem als uitgangspunt. Daarmee onderzochten we of zo’n plan een instrument kan zijn waarmee we integraler en met visie voor de toekomst van een wijk kunnen bijdragen. Dit is mede aanleiding geweest om de omgevingsvisie concreter voor deelgebieden uit te werken

Omgevingswet

Onder de omgevingswet veranderen de regels voor het omgaan met de bodem ingrijpend ten opzichte van wat er onder de Wet bodembescherming geregeld is. Het Rijk regelt minder. Dit betekent dat we maatwerkregels in het Omgevingsplan moeten opnemen. In 2023 hebben we daar binnen het Gelders Ondergrond Overleg aan gewerkt en we hebben een start gemaakt om daar voor Nijmegen de goede keuzes uit te maken.

Spoedlocaties

In het kader van het convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020 zijn wij verder gegaan met onderzoek bij locaties, waar mogelijk bodemverontreiniging aanwezig is, die voor risico kan zorgen (risico’s voor mensen of voor verspreiding via grondwater). Deze locaties worden spoedlocaties genoemd en zouden volgens de convenantsafspraken in 2020 gesaneerd of beheerst moeten zijn. Dat is niet volledig gelukt, maar dat was voorzien. Inmiddels is voor bijna alle spoedlocaties de sanering in uitvoering.

Saneringen in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen

De meeste saneringen vinden plaats in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen. Meestal gaat het om verontreinigingen die geen risico’s opleveren. De grootste ontwikkelingen die in 2023 in uitvoering waren zijn het Waalfront en de Waalsprong. Daar werd gelijktijdig met het bouwrijp maken/bouwen indien nodig gesaneerd. In het Waalfront met name vanwege de aanwezigheid van te hoge gehalten lood in de grond, in de Waalsprong vooral vanwege hoge gehalten met bestrijdingsmiddelen, olieverontreinigingen bij voormalige ketelhuizen en met asbest vervuilde erfverhardingen. Ook voor het stationsgebied en Winkelsteeg is een start gemaakt met het in kaart brengen van de noodzakelijke saneringsmaatregelen.

Wettelijke taken; afhandelen beschikkingen en meldingen

Voor alle saneringen moet een BUS-melding of saneringsplan en na afloop een evaluatieverslag bij ons ter goedkeuring worden ingediend. In 2023 hebben wij in dat kader 24 beschikkingen opgesteld (2 besluiten ernst en spoed 7 saneringsplannen, 10 besluiten op evaluatie van BUS, 5 evaluatieverslagen) en 36 meldingen in het kader van BUS beoordeeld (24 BUS tijdelijk uitplaatsen en 6 BUS Immobiel en 6 evaluatierapporten van BUS tijdelijk uitplaatsen).

In 2023 zijn op 3 locaties bodemverontreinigingen gesaneerd die na 1987 zijn ontstaan (zogenaamde nieuwe verontreinigingen).

Adviezen bij aan- en verkoop, bouwvergunningen, milieuvergunningen en bestemmingsplannen

Wij gaven adviezen in het kader van bestemmingsplanwijzigingen, bij grote projecten in het ruimtelijk domein en ten aanzien van de inrichting en beheer van de openbare ruimte(intern), bouwvergunningen, milieuvergunningen (beide ODRN) en aan- en verkoop van grondpercelen door gemeente Nijmegen.

Project diffuus lood in Nijmegen

Van het rijk hebben we subsidie ontvangen om de verspreiding van diffuus lood in Nijmegen in beeld te brengen. In 2023 hebben we de meeste terreinen waar sprake is van gevoelige functies in vooral het centrum en de wijken die daar direct aan grenzen onderzocht. Over het algemeen voldoen deze terreinen aan de gewenste kwaliteit. Vooralsnog is op een locatie een sanering nodig. Deze wordt in 2024 uitgevoerd.

Project PFAS

We hebben samen met de provincie Gelderland en de gemeente Arnhem subsidie ontvangen om de omvang van het voorkomen van PFAS op verdachte locatie in beeld te brengen. We beperken ons hierbij tot de locaties waar als gevolg van bedrijfsmatige activiteiten mogelijk PFAS in de grond kan zijn gekomen en die zijn gelegen in of nabij gevoelige bestemmingen. Op deze locaties is in eerste instantie een vooronderzoek uitgevoerd. Het doel van dit dossieronderzoek om meer inzicht te verkrijgen over het gebruik van PFAS bij PFAS-verwerkende industrie/bedrijven en de daarmee samenhangende actuele contact- en of verspreidingsrisico's van PFAS. In 2024 wordt daadwerkelijk bodemonderzoek uitgevoerd.

Het bodeminformatiesysteem en de Milieuatlas

Alle bodemonderzoeken worden opgeslagen in het bodeminformatiesysteem. Via de zogenaamde 'Milieuatlas' heeft iedereen toegang tot deze gegevens. Burgers, makelaars, notarissen, banken etc. kunnen dus zelf via internet de bij ons bekende bodeminformatie opzoeken. De Milieuatlas op internet is goed te vinden en wordt goed bezocht en gewaardeerd.

Bodemonderzoeken naar soort 2023	
Verkennd bodemonderzoek	64
Nader bodemonderzoek	20
Saneringsplan, BUS en BUS TU	58
Evaluatierapport (incl. nieuwe verontreiniging)	-
Monitoring/nazorg	2
Eind- en nulsituatieonderzoek	4
Nieuwe verontreiniging	1

Grondverzet

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de meldingen vanaf 2018 tot en met 2023 in kader van het Besluit Bodemkwaliteit.

De totale hoeveelheden toegepaste grond binnen de gemeente Nijmegen is groter dan in de tabel wordt aangegeven. Dit komt doordat bij het melden van toepassingen met "schone" grond geen hoeveelheden hoeven te worden aangegeven.

Meldingen grondverzet in kader van Besluit bodemkwaliteit

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aantal meldingen	70	63	74	80	98	98
Hoeveelheid in m3	266.785	117.370	196.075	641.263	101.245	148.594

De toename in de hoeveelheid grond die in Nijmegen is toegepast in 2021 heeft vooral te maken met de ophoging van een aantal bouwvlekken in de waalsprong, hier is in totaal ruim 480.000 m³ grond toegepast.

In totaal is ruim 60.000 m³ grond die binnen de gemeente Nijmegen is vrijgekomen elders binnen de gemeente Nijmegen weer hergebruikt.

Circulair gebruik van grond

Om zo min mogelijk beslag te leggen op natuurlijke grondstoffen en zo min mogelijk vervoersbewegingen te maken moeten we zo veel mogelijk grond in Nijmegen hergebruiken.

De Nota Bodembeheer van 2021 maakt het mogelijk om binnen de Gemeente Nijmegen op een milieuhygiënisch verantwoorde wijze licht verontreinigde grond als bodem te hergebruiken.

Dit lukt vaak niet omdat projecten die grond over hebben nooit tegelijk wordt uitgevoerd met een project dat grond nodig heeft. Er wordt dus nog veel grond uit Nijmegen afgevoerd en veel grond van buiten aangevoerd. Vanwege de ontwikkelingen in Winkelsteeg en het verwachte grondverzet proberen we binnen dat project een tijdelijke grondbank in te richten binnen Winkelsteeg. Dit loopt door in 2024.

Paragraaf 4.4 Indicatoren

Lucht

Indicator: percentage gezondheidswinst (als gevolg van verminderde concentraties verontreinigende stoffen in de lucht)

Definitie: De gezondheidswinst wordt berekend op basis van modelberekeningen aan concentraties fijnstof (PM10 en PM2,5) en stikstofdioxide (NO₂). De relatie tussen deze concentraties en gezondheidswinst is gebaseerd op epidemiologische onderzoek (RIVM).

Streven: 50% gezondheidswinst in 2030 ten opzichte van 2020

Draagt bij aan: Gezonde lucht, gezonde leefomgeving

Brongegevens: Modelberekeningen op basis van landelijke rekenmodellen (I&W) met lokale invoer voor verkeers- en omgevingsparameters (Regionale verkeers- en milieukaart/afdeling SR).

Toelichting: I&W en diverse gemeenten (zoals gemeente Nijmegen) hebben op 13 januari 2020 het Schone Lucht Akkoord ondertekend (SLA). Het akkoord beoogt om in 2030 een gezondheidswinst van 50% ten opzichte van 2020 te realiseren.

De GGD heeft een tool ontwikkeld waarbij de blootstelling aan NO₂, PM2,5 en PM10 wordt omgerekend in 'verlies aan levensdagen' en 'meegerookte sigaretten'. Door voor het zowel voor 2016 als 2022 op dezelfde manier te berekenen kan er, indicatief, procentuele verbetering worden berekend voor het verlies aan levensdagen. Dit is voor zowel de LML meetstations aan de Graafseweg (verkeersbelast) als de Ruyterstraat (achtergrond) berekend. Het beeld dat hier uit naar voren komt is dat voor PM2,5 er een daling plaatsvindt van 9% in het aantal verloren levensdagen. Dit geldt voor zowel de Graafseweg als de Ruyterstraat. Voor PM10 is dit 5% voor het meetstation op de Graafseweg. Op de Ruyterstraat is dit 9%, echter wordt er geen PM10 gemeten en rekent de GGD tool met een vast verhoudingsgetal. Voor NO₂ ligt de daling voor het verlies aan levensdagen tussen de 27% en 30% voor respectievelijk de Graafseweg en de Ruyterstraat. Het aantal sigaretten dat minder gerookt wordt daalt voor beide locaties met 19%.

Geluid

Indicator: toename km geluidsarme wegvakken waarbij het geluidsniveau minimaal 1,5 dB is gedaald door toepassing van geluidsarm asfalt. Of de maximumsnelheid is verlaagd.

Monitoring duurzaamheidsagenda						
Percentage geluidarme wegdekken (geluidarmasfalt en snelheidsverlaging)						
bestandslocatie: SBD\BF\PG- Wegen & Kunstw\0.10 Wegen\Lopende zaken\Asfalt\Geluidreducerend asfalt\Monitoring duurzaamheidsagenda						
Datum export iAsset	Totale km's 50+ wegen	Totale km's ABG	Totale km's SMA5	Totale km's naar 30	Totaal geluidarm	% van totaal
11-10-2019	266	36	10	3,5	49,5	18,6%
5-3-2021	265	37	10	4,7	51,7	19,5%
25-2-2022	265	40	10	5,1	55,1	20,8%
10-3-2023	265	41	10	5,6	56,6	21,4%
9-2-2024	265	41	11	5,6	57,6	21,7%

Verklaring:

iAsset: wegbeheersysteem waar de gegevens uit komen

50+ wegen: wegen conform CROW wegtype 1, 2 en 3

ABG: Asfaltbeton geluidreducerend, wegvak met volwaardig geluidreducerend asfalt

SMA5: SMA-NL5, asfalt met beperkte geluidreducerende eigenschappen (-1,5 dB)

Wegen naar 30: voormalige 50 km/h-wegen die onlangs zijn afgewaardeerd naar 30 km/h

Wegen naar 30:	Lengte:	Jaar:
Bloemerstraat:	0,3	2016
Muntweg (deels):	0,1	2017
Daalseweg:	0,8	2018
Hertogstraat:	0,2	2018
Heyendaalseweg (deels):	0,2	2018
Laauwikstraat midden:	0,3	2018
Malderburchtstraat:	0,6	2019
Parkweg/Doddendaal:	0,4	2019
Steenbokstraat:	0,5	2019
Waalkade oost:	0,4	2019
Hengstdalseweg (deels):	0,5	2020
Vossenpelssestraat:	0,4	2020
Laauwikstraat oost:	0,3	2020
Waterstraat fase 1:	0,4	2021
Hoogstraat	0,2	2022

Totaal: 5,6 km

Toekomstig naar 30:

Het Buske

Waterstraat fase 2

Bijleveldsingel

Veemarkt

Koolemens Beynenstraat

Weurtseweg Kanaalstraat

Bij de grote onderhoudsklussen van 2023 is geen geluidreducerend asfalt toegepast. Aan de Wijchenseweg staan geen woningen en deze weg wordt te zwaar belast om geluidreducerend asfalt toe te passen. Gezien de kosten (2 miljoen) zijn we hier gegaan voor een lange levensduur. Alleen bij de Van Boetbergweg hebben we geluidreducerend asfalt toegepast.

Hoofdstuk 5: Duurzame overheid

Duurzaamheid is een vast thema in de gemeentelijke organisatie. Bijvoorbeeld bij ruimtelijke projecten waar in 2023 aan werd gewerkt vielen de volgende projecten extra op: In Dukenburg wordt aan de Streekweg gewerkt aan een plan dat zowel gefocused is op sociale duurzaamheid als op het (door de toekomstige bewoners) gezamenlijk ontwikkelen van circulaire bouw. Aan de Nieuwe Dukenburgseweg 21 zijn 500 flexibele, herbruikbare woningen opgeleverd. Ook in de ontwikkeling van gemeentelijk vastgoed speelt duurzaamheid een belangrijke rol. Bijvoorbeeld het toekomstige Archeologisch depot aan de Nieuwe Dukenburgseweg is zo ontworpen dat energieverblindende klimaatbeheerssystemen niet nodig zijn.

In dit hoofdstuk geven we een beeld van de wijze waarop de gemeente omgaat met de verduurzaming bij het beheer van de openbare ruimte en het gemeentelijk vastgoed. Ook belichten we onze deelname aan diverse netwerken ter versterking van het draagvlak voor verduurzaming in de samenleving. We ronden af met de stand van zaken ten aanzien van de indicator die aangeeft hoeveel CO₂ we als gemeentelijke organisatie uitstoten, want voor het klimaat is belangrijk dat we hier grip op houden.

Paragraaf 5.1 Inrichting en beheer openbare ruimte

Ook in 2023 is verder gewerkt aan de verduurzaming van de openbare ruimte met behulp van de handreiking voor Stadsbeheer om zaken duurzaam aan te pakken. Eind 2020 hebben 15 gemeenten (van de 18) van de regio Arnhem-Nijmegen, waaronder Nijmegen, samen met provincie Gelderland de intentieverklaring ondertekend dat gewerkt wordt aan de doelen zoals omschreven in de Green Deal Duurzaam GWW 2.0. Dit project is ondergebracht bij de Groene Metropoolregio.

Uitvoeringsprogramma

De Green Deal GWW 2.0 heeft als ambitie de CO₂-emissie te reduceren met 40% in 2030 en de circulariteit te verhogen met 50% in 2030. Hieronder volgen enkele voorbeelden waar in 2023 aan is gewerkt:

Nieuwe dienstvoertuigen

Stadsbeheer is in 2023 een aanbesteding gestart voor nieuwe schone dienstvoertuigen in verband met de invoering van een 3-tal zero emissieloze zones. Momenteel rijden bijna al onze voertuigen op CNG gas.

- 12 busjes (meld&herstel en evenementen)
- 1 vrachtwagen
- 5 kleinere voertuigen (inspectie/participatie/kantoor/ overige)

We stimuleren en faciliteren het elektrisch rijden

De samenwerking met de concessiehouder is afgelopen jaar geïntensiveerd. Dit heeft geresulteerd in de plaatsing van 171 openbare laadpalen versus 42 in 2022.

Bewoners droegen bij aan een klimaatbestendige stad

Met onder andere de campagne Operatie Steenbreek werkten we ook dit jaar weer aan het klimaatbestendig maken van de stad:

- Er zijn 42.811 stenen vervangen door groen. Hiervan lagen in ieder geval 12.410 stenen in de Openbare Ruimte en 30.128 stenen op grond van particuliere tuinen en schoolpleinen.
- Door een samenwerking tussen NL Bloeit, Operatie Steenbreek en Hartje Nijmegen hebben bewoners 108 m² aan geveltuintjes aangelegd tijdens 5 bewoners-doe-dagen. Het gaat hierbij om 109 geveltuintjes.
- In samenwerking met Lentekracht en Rainbeer hebben bewoners met de actie 'Pijpenkappuh' in 2023 100 regenpijpen afgekoppeld.

- Samen met Meer Bomen Nu en woningcorporatie Talis zijn jonge boompjes en struikjes uitgedeeld in de Jerusalembuurt. Het gaat om 'ongewenste zaailingen' die op deze manier zijn verplaatst van kansarme gebieden naar kansrijke gebieden.
- De ecoruïne in Park West is officieel geopend tijdens de Open Tuinendag Hees.
- Samen met ACN (Architectuur Centrum Nijmegen) organiseerde Steenbreek een hittesafari door de binnenstad.
- Tijdens tegelophaaldagen van Dar zijn in totaal zo'n 9350 tegels opgehaald.

We stimuleren biodiversiteit, zorgen voor meer groen en ecologisch beheer

We planten in het 3^e kwartaal 2023 en 1^e kwartaal 2024 675 bomen in de bestaande stad en 325 bomen in de Waalsprong.

De kilometers aan beschoeiingen (een houten constructie die de oevers beschermt tegen afkalven) in Lindenholt en Dukenburg zijn op een vernieuwde en integrale wijze geïnspecteerd. Daarbij is onderzocht welke oevers natuurvriendelijk gemaakt kunnen worden, welke werkwijze het beste past en welke beschoeiingen teruggeplaatst dienen te worden.

We hebben een actuele biodiversiteitsagenda

De Biodiversiteitsagenda (met uitvoeringsprogramma) is in december 2023 is vastgesteld. We maakten in nauwe samenwerking met IVN en bewoners de Nota Beplantingenbeheer (vastgesteld 12-12-2023) en de Nota Poelenbeheer (deze wordt in 2024 vastgesteld). De Mountainbike-route is samen met de diverse gebruikersdoelgroepen opnieuw bekeken en deze wordt begin 2024 hierop aangepast. Ook realiseerden we diverse groene bewonerswensen, onder andere een poel en moeras in Lindenholt, plantvakken in de Edisonstraat en de moestuin Brakkenstein werden vergroot, het Gebroeders van Limburgplein, de Zeigelhof, het Quackplein en de Kroonstraat werden vergroend. Een groep vrijwilligers vanuit het IVN/RAVON inventariseert poelen op amfibieën en werkt samen met ons aan het aanleggen / herinrichten van poelen. Met andere vrijwilligers hebben we een vleermuismonitoring opgezet (BAT024).

We optimaliseren de uitvoering op het gebied van riolering en water

We hebben in 2023 als innovatie met drones duikers geïnspecteerd. Deze methode was succesvol en bespaarde kosten. Daarnaast zijn wij gestart met diverse onderzoeken. Een onderzoek naar de reinigingsmethode van de infiltratieriolen heeft nu al geleid tot verbeterde inzichten en mogelijke kostenreducties voor het beheer.

luiermateriaal.

De gescheiden inzameling van luiers en incontinentiemateriaal verloopt voorspoedig. Onze inwoners weten de containers in de openbare ruimte, bij kinderdagverblijven en milieustraten steeds beter weten te vinden.

Met projecten stimuleerden we de circulaire economie in onze regio

In 2023 voerden we verschillende activiteiten uit om de circulaire economie te versnellen. Een paar voorbeelden: We zijn gestart met het opzetten van een collectief afvalinzamelingsstelsel bij het Nymaterrein. We hebben een succesvol pilotproject opgezet voor de inzameling en verwerking van verfresten waarbij circa 2.500 liter verf werd ingeleverd en verwerkt tot nieuwe verf. Op 18 januari 2023 is een Green Deal gesloten tussen bedrijven en overheid waarmee ingezet wordt om bedrijventerrein TPN-West te verduurzamen. Binnen de ontwikkeling van het stationsgebied hebben we het nieuwbouwproject bij de Hezelpoort ('Duet') aanbesteed op circulariteit en meten we het ontwerp in samenwerking met de Groene Metropoolregio door met de Circulaire Impactladder. Het Nyma-kwartier wordt een sprekend voorbeeld van circulair hergebruik van gebouwen door jonge bedrijven.

Daarnaast organiseerden we verschillende programma's in de Week van de Circulaire economie en hebben we bijgedragen aan het Lifeport festival circulair. Hier werden verschillende initiatieven vanuit de regio gepresenteerd in het teken van zorg.

Met onze aanbestedingen versnellen we de transitie naar een circulaire grond-, weg-, en waterbouw (GWW)

In 2023 hebben we bij de vervanging van houten bruggen in Nijmegen Noord het gunningscriterium opgenomen om zoveel mogelijk tweedehands hout te gebruiken. Voor onze bruggen is tweedehands hout gebruikt uit eerdere projecten. Ook hebben we in 2023 samen met de Groene Metropoolregio een start gemaakt met een regionale materialenbank en blijven we bij het onderhoud van asfalt en beton erop inzetten om het percentage hergebruikt en biobased materiaal verder te verhogen.

Paragraaf 5.2 Verduurzaming en aardgasvrije gemeentelijke vastgoedportefeuille

Verbruik gas en elektriciteit

In het kader van de energietransitie zet de gemeente in op het verminderen van het verbruik van gas en elektriciteit. Er wordt alleen regionaal opgewekte groen elektriciteit ingekocht waarbij sinds 2023 bij de opwek geen biomassa is gebruikt. Bij de inkoop van gas is afgesproken dat steeds meer wordt overgeschakeld naar groen gas. In onderstaande tabel staan de verbruiksgegevens over de afgelopen jaren.

Jaar	Gas m ³	Elektriciteit kWh
2023	1.528.411	25.473.297
2022	1.608.026	23.171.141
2021	1.874.311	22.459.768
2020	1.703.922	23.009.069
2019	1.784.635	24.343.996
2018	2.090.128	25.152.709

Peildatum verbruikscijfers 01-02-2024. Door mutaties, later opgenomen meterstanden, en correcties kunnen verbruikscijfers (beperkt) wijzigen gedurende opeenvolgende kalenderjaren.

Er wordt sinds enige jaren gewerkt met een meerjarenplan dat is opgesteld voor verduurzaming van het vastgoed en dat moet leiden tot minder CO₂-uitstoot en aardgasvrij voor 2036. Om een duurzame en aardgasvrije vastgoedportefeuille te realiseren zal het energieverbruik zoveel als mogelijk worden beperkt en daar waar mogelijk wordt energie opgewekt (zonnepanelen). Daarnaast worden de panden afgekoppeld van het aardgas. Na het uitvoeren van deze maatregelen blijft er een restenergiebehoefte bestaan (bij de eigen panden kan niet zoveel energie worden opgewekt als er wordt verbruikt). De benodigde energie die niet zelf kan worden opgewekt, zal lokaal en duurzaam worden ingekocht.

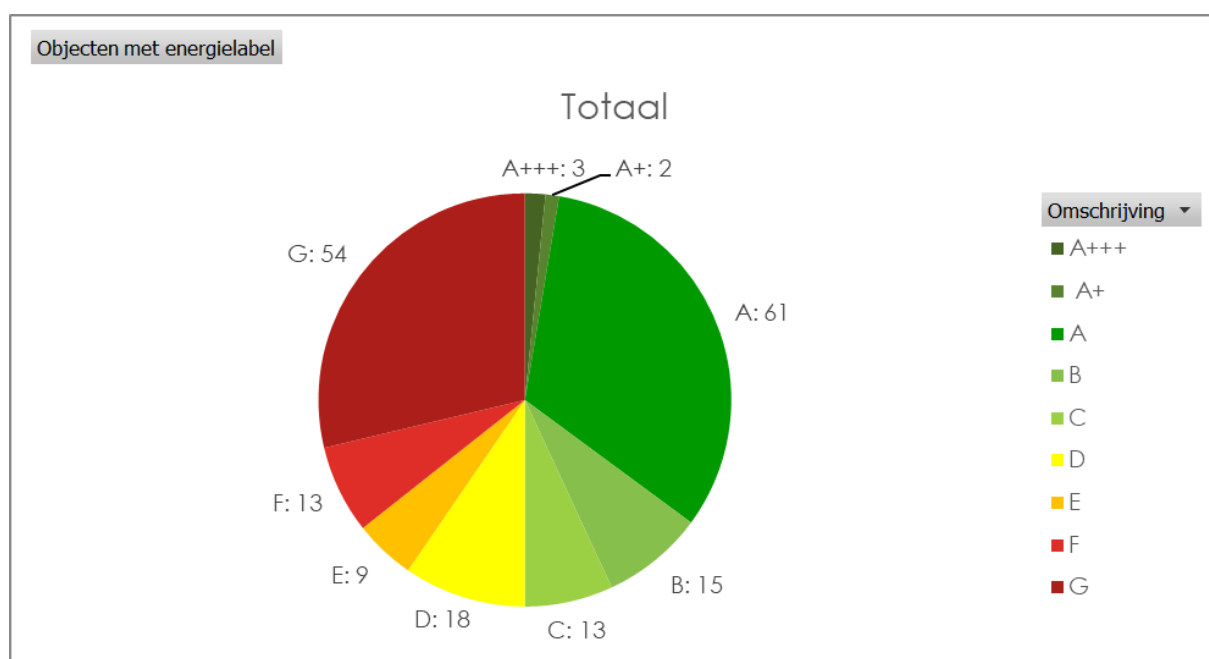
Om het doel te realiseren is de opgave opgesplitst in twee onderdelen: gebouwaanpassingen en bewustwording van energieverbruik. De gebouwaanpassingen, zoals bijvoorbeeld na-isoleren van vloeren, gevels en daken, ledverlichting, energiemanagementsystemen en warmtepompen, zullen worden uitgevoerd op natuurlijke momenten. Het belangrijkste natuurlijke moment is het onderhoud aan een pand. Jaarlijks worden op basis van de onderhoudsplanning verduurzamingsmaatregelen uitgevoerd. Andere natuurlijke momenten zijn verbouwingen, lokale initiatieven (warmtenetten), wettelijke verplichtingen of duurzaamheidspilots. Jaarlijks wordt onderzocht welke van deze momenten zich aandienen en op basis daarvan wordt het duurzaamheidsjaarplan opgesteld.

In 2023 is wederom geïnvesteerd in initiatieven op het gebied van duurzaamheid, klimaat en de uitvoering van de asbestbeheerplannen. Er is, door te koppelen aan natuurlijke vervangmomenten, 1,2 miljoen uitgegeven aan niet-

revolverende maatregelen, en voor circa € 636.000 aan revolverende maatregelen. Door het uitvoeren van de duurzaamheids- en klimaatvoorzieningen, met name het aanbrengen van LED verlichting, isolatie en energiemanagement op installatieniveau, zijn de gebouwen duurzamer geworden en neemt het energieverbruik af. Tevens is daarmee invulling gegeven aan de wettelijke eisen ten opzichte van energie-labels enerzijds en duurzaamheidsambities van de gemeente anderzijds. Er zijn circa 20 panden verduurzaamd waardoor deze panden ook voldoen aan de Erkende Maatregelen Lijst voor verduurzaming van panden met een grootverbruik (EML).

Energielabels gemeentelijk vastgoed

In totaal hebben 188 panden een energielabel. Een nieuw energielabel wordt aangevraagd als het oude verlopen is, of als dat vanuit wetgeving nodig is (bijv. label C-verplichting voor kantoren). In 2023 is voor een tiental panden een aanvraag gedaan voor een energielabel. T.o.v. 2022 zijn er in de categorie A+++ en A+ panden bijgekomen. Hieronder een diagram met het aantal panden per label

Paragraaf 5.3 Verduurzaming via samenwerkingsverbanden en netwerken

We streven naar een aantrekkelijke duurzame toekomst voor iedereen. Dat vergt de komende decennia transitie op gebied van energie, mobiliteit, afval, materiaalgebruik, voedselsystemen, natuurbehoud en biodiversiteit. Ook in en rond Nijmegen. Deze grote maatschappelijke opgaven willen we en kunnen we alleen samen realiseren, vanuit een brede sociale basis. Dat stimuleren we door lokale duurzaamheidsnetwerken en -initiatieven actief te steunen en door kennis te vergroten met deelname aan enkele internationale netwerken. We hopen zo het verduurzamen van de samenleving te versnellen.

Groene Metropoolregio Arnhem – Nijmegen

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is, als opvolger van de regio Arnhem-Nijmegen, op 1 januari 2021 van start gegaan. Onze regio bestaat uit achttien gemeenten. De groene Metropoolregio werkt aan vijf opgaven: Circulaire regio, Productieve regio, Ontspannen regio, Groene groei regio en Verbonden regio. Met een regionale agenda wordt hier vorm en inhoud aan gegeven. De achttien gemeenten beslissen elk over deelname aan deze opgaven, de beschikbare middelen en het mandaat dat aan de uitvoering ervan wordt meegegeven. In de regio en

maar ook richting ‘Den Haag en Brussel’ profileren we ons als dé Groene Metropoolregio van Nederland en als (inter)nationale circulaire topregio 2050.

Circulaire regio

Eén van de opgaven van de Groene Metropoolregio is de Circulaire Regio. In de Circulaire Regio werken we samen met de regio aan vier speerpunten: (1) circulaire bouw en infra, (2) circulaire economie grondstoffen en ketens, (3) water en klimaatadaptatie en (4) transitie naar duurzame energie. Met deze agenda wil de Groene Metropoolregio dé circulaire regio van Nederland worden. Door onze krachten in de regio te bundelen, kunnen we daadwerkelijk een versnelling maken. Zo zetten we onze gezamenlijke inkoopkracht in om de grond-, weg en waterbouw steeds duurzamer aan te besteden en werken we samen aan een agenda om conceptueel en circulair te bouwen in de praktijk te brengen. Gemeente Nijmegen is voorzitter en bestuurlijk opdrachtgever voor de opgave Circulaire Regio.

Dar en MARN

Samen met 6 regiogemeenten is Nijmegen aandeelhouder in Dar NV en via de gemeenschappelijke regeling MARN in de afvalenergiecentrale ARN bv. Binnen Dar werken we in gezamenlijkheid aan een efficiënte inzamelstructuur en recycling voor de huishoudelijke afvalstromen. ARN is een belangrijke partner voor de energietransitie in onze regio mede vorm en inhoud te geven.

Via-T

Via-T is een publiek-private samenwerking om te komen tot hét (kennis)centrum voor vakmanschap, innovatie en duurzaamheid in de regio. De gemeente Nijmegen is partner in de ontwikkeling van het centrum en wethouder Duurzaamheid is lid van de stuurgroep. Er is 1 miljoen gereserveerd voor de realisatie. Daarmee willen we een belangrijke bijdrage leveren aan oplossingen voor opgaven op het gebied van circulaire (woning)bouw, tekort aan technisch personeel en innovatie door bedrijven. Het NYMA-terrein is de beoogde locatie van het pand.

Stimuleren van duurzame inwonersinitiatieven

Het stimuleren van duurzame inwonersinitiatieven is in 2023 voortgezet met het project “aanjagen van duurzame inwonersinitiatieven”. Dat is aanbesteed aan Wiltgroei voor de periode 2022-2024. In 2023 is de experimentele aanpak van het project, gericht op sociale cohesie als belangrijke drager voor fysieke duurzaamheidstransities, aangepast voor een nieuw experiment in 2024. Het eerste in 2022 gestarte traject in de wijk Leuvenbroek is vrijwel afgerond.

Netwerk Kleurrijk Groen

We hebben in 2023 bijgedragen aan voortzetting van het in 2018 ontstane Netwerk Kleurrijk Groen, dat o.a. heeft gezorgd voor festival Di-Vers, een leergang over duurzaamheidsthema's, voorlichting over energiebesparing en het in contact brengen van mensen met diverse culturele achtergronden met de (regionale) natuur. Netwerk Kleurrijk Groen is een belangrijke stimulans voor inclusieve duurzaamheid.

Duurzaamheidscafés

We hebben ook bijgedragen aan de stichting Duurzaam aan de Waal, voor het organiseren van vier duurzaamheidscafés in 2023. Dat is gelukt met een breed en divers publiek.

Groene Vrijdag

We hebben in 2023 geen vervolg meer gegeven aan Groene Vrijdag. Er is een verkenning uitgevoerd naar een eventueel alternatief in een heel andere vorm dan een evenement. Er zijn geen stappen gezet richting dat eventuele alternatief.

European Green Capital Network

Als winnaar van de European Green Capital award 2018 is Nijmegen automatisch lid van het internationale netwerk van European Green Capital award winnaars en finalisten. Dit netwerk bestaat inmiddels uit ongeveer 35 steden. Wij nemen actief deel aan bijeenkomsten en workshops om kennis over duurzaamheidsthema's op te bouwen en uit te wisselen. In 2023 zijn we aanwezig geweest bij een fysieke netwerkbijeenkomst in Tallinn European Green Capital 2023, om daar het 5 year report van Nijmegen European Green Capital 2018 te presenteren. Namens het European Green Capital Network heeft wethouder Van Elferen een bijdrage geleverd aan een sessie van de European Week of Regions and Cities in Brussel.

ICLEI

Nijmegen is lid van ICLEI, een wereldwijd netwerk van meer dan 2500 duurzame steden en regio's. We ondersteunen de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, waarvan de directeur zitting heeft in het bestuur van ICLEI Europe. De GMR heeft bijdragen geleverd aan diverse ICLEI-gerelateerde bijeenkomsten, o.a. het ICLEI World Congress en het European Urban Resilience Forum, en heeft bijgedragen aan ICLEI-sessies van de European Week of Regions and Cities.

Gemeenten4GlobalGoals

De Gemeente Nijmegen steunt de "Gemeenten4GlobalGoals" campagne van de VNG, ter bevordering van de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties. Rondom de internationale SDG action day hebben we op 25 september deelgenomen aan de Gemeenten4GlobalGoals vlaggendag met het door wethouder Brom hijsen van de SDG-vlag op het stadhuis en het publiceren van een boodschap van het College over impact ondernemen.

Paragraaf 5.4 Indicator CO2-uitstoot

In 2021 is gekozen voor certificering de CO2prestatieladder niveau 3 om de verduurzaming van de eigen organisatie te ondersteunen. Het instrument is een managementsysteem dat tot doel heeft de CO2-uitstoot van de gemeentelijke organisatie structureel te verminderen door elk jaar de CO2-footprint te monitoren én energie- en brandstofbesparende maatregelen te treffen. In 2022 is hiervoor het certificaat behaald.

Hieronder een overzicht van de uitstoot door de jaren heen als gevolg van respectievelijk het gas – en brandstofverbruik (1), elektriciteitsverbruik en stadswarmte (2), werkverkeer (3) en de totale uitstoot (4). De gegevens van 2023 zijn nog niet bekend.

1. Gemeentelijke organisatie uitstoot 1: tonnen CO2-uitstoot gebruik gas en brandstof

	2019	2020	2021	2022
Gas	3.373,0	3.210,2	3.531,2	3.253,1
Brandstof bedrijfsmiddelen - diesel	1,3	-	1,2	4,8
Brandstof bedrijfsmiddelen - benzine	7,8	4,9	5,5	3,7
Brandstof wagenpark - diesel	50,5	48,8	31,4	21,1
Brandstof wagenpark - benzine	10,3	7,9	11,6	8,3
Brandstof wagenpark - LPG	0,4	0,5	1,1	3,3
Brandstof wagenpark - CNG	135,6	125,9	77,5	68,0
Totaal	3.578,8	3.398,2	3.659,4	3.358,7

2. Gemeentelijke organisatie uitstoot 2: tonnen CO2-uitstoot gebruik elektriciteit en stadswarmte

	2019	2020	2021	2022
Elektriciteit - grijze stroom	12.639,4	8.955,1	1.123,9	0,4
Elektriciteit - groene stroom	-	-	-	-
Elektriciteit - wagens	-	-	-	-

Stadswarmte/koude	232,5	223,4	215,3	196,1
Totaal	12.871,9	9.178,5	1.339,2	196,5

Gemeentelijke organisatie tonnen CO2-uitstoot werkverkeer

	2019	2020	2021	2022
Gedeclareerde kilometers	68,6	56,4	41,0	67,4
Gedeclareerde kilometers trein	-	-	-	-
Gedeclareerde kilometers bus	11,6	2,5	0,0	-
Gedeclareerde kilometers metro	-	-	-	-
Gedeclareerde kilometers tram	-	-	-	-
Totaal werkverkeer	80,2	58,9	41,0	67,4

Gemeentelijke organisatie tonnen totale CO2-uitstoot en voortgang

	2019	2020	2021	2022
Uitstoot 1, uitstoot 2 en werkverkeer	16.530,9	12.635,6	5.039,6	3.626,2
Absolute voortgang	100%	- 24%	- 70%	- 78%

Bijlage 1: Indicatoren uit stadsrekening 2022

Duurzaamheid									
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Percentage hernieuwbare elektriciteit	0,4%	0,8%	1,5%	4,1%	4,7%	5,9%	8,4%		
Gemiddelde benchmark	1,3%	1,6%	2,2%	3,0%	3,9%	5,3%	7,9%		
Aantal zonne-energie installaties op woningen en bedrijven per 1.000 inwoners	12,3	16,9	22,3	29,0	39,6	55,7	70,7	86,8	93,5
Gemiddelde benchmark	10,2	14,4	19,6	26,2	35,4	47,6	62,3	77,3	86,3
Opgesteld vermogen van zonnepanelen op woningen en bedrijven (kW per 1.000 inwoners)						0,2	0,3	0,4	
Gemiddelde benchmark						0,3	0,4	0,5	
Opgesteld windvermogen (op Land) (MW)			10	10	10	10	10	10	17,2
Gemiddeld elektriciteitsverbruik voor woningen (kWh)	2.640	2.620	2.540	2.470	2.390	2.380	2.440	2.470	
Gemiddelde benchmark	2.738	2.724	2.654	2.624	2.528	2.471	2.494	2.534	
Gemiddeld standaardjaarverbruik gas voor woningen (temperatuurgecorrigeerd) (m3)	1.280	1.230	1.200	1.230	1.200	1.150	1.150	1.150	
Gemiddelde benchmark	1.254	1.186	1.168	1.169	1.163	1.133	1.130	1.128	
Percentage woningen aangesloten op stadsverwarming		3,8%	5,4%	7,0%	7,3%	7,8%	8,2%	8,7%	
Percentage woningen met energielabel B of beter	22%	24%	27%	29%	31%	39%	46%	48%	
Gemiddelde benchmark	21%	23%	26%	26%	31%	37%	42%	44%	
Percentage utiliteitsgebouwen met energielabel C of beter			61%	63%	63%	62%	65%	67%	
Gemiddelde benchmark			59%	64%	66%	68%	70%	72%	
Aantal (semi)publieke laadpunten voor elektrische auto's						385	534	710	1011
Gemiddelde benchmark						539	676	841	1236
Omvang fijn huishoudelijk restafval (kg per inwoner)	117	104	92	91	88	88	91	81	
Gemiddelde benchmark	192	185	179	163	160	156		153	
Percentage gescheiden ingezameld huishoudelijk afval	67%	70%	73%	72%	72%	72%	73%	74%	

Toelichting

- Percentage utiliteitsgebouwen met energielabel C of beter**

Onder een utiliteitsgebouw verstaan we gebouwen als kantoren, scholen, fabrieken, ziekenhuizen e.d. (gebouwen niet zijnde woningen). Het aantal Nijmeegse utiliteitsgebouwen waarvoor een label bekend is, is gestegen van 440 in 2016 naar 1.395 in 2021.

- Percentage gescheiden ingezameld huishoudelijk afval**

De nascheiding van afval is meegerekend; denk aan nascheiding van grof restafval en bouw- en sloofafval.

- Gemiddelde benchmark**

Het gemiddelde voor de steden Arnhem, Eindhoven, Enschede, Groningen, Leiden, Maastricht, Nijmegen en Tilburg.

